

Dissertationes in novam, tutam, ac utilem methodum inoculationis, seu transplantationis variolarum / Prima methodus auctoritate Regiae Majestatis Britannicae comprobata 28 Julii 1721 & publicata cum criticis notis ... a Jacobo à Castro ... Altera methodus praelecta a Gualtero Harris. Tertia Byzantina dicta ... publice ventilata ab Antonio le Duc.

Contributors

Castro Sarmento, Jacob de, 1692-1762.
Harris, Walter, 1647-1732.
Le Duc, Antonius.

Publication/Creation

Lugduni Batavorum : J.A. Langerak, 1722.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/p4vuuexz>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

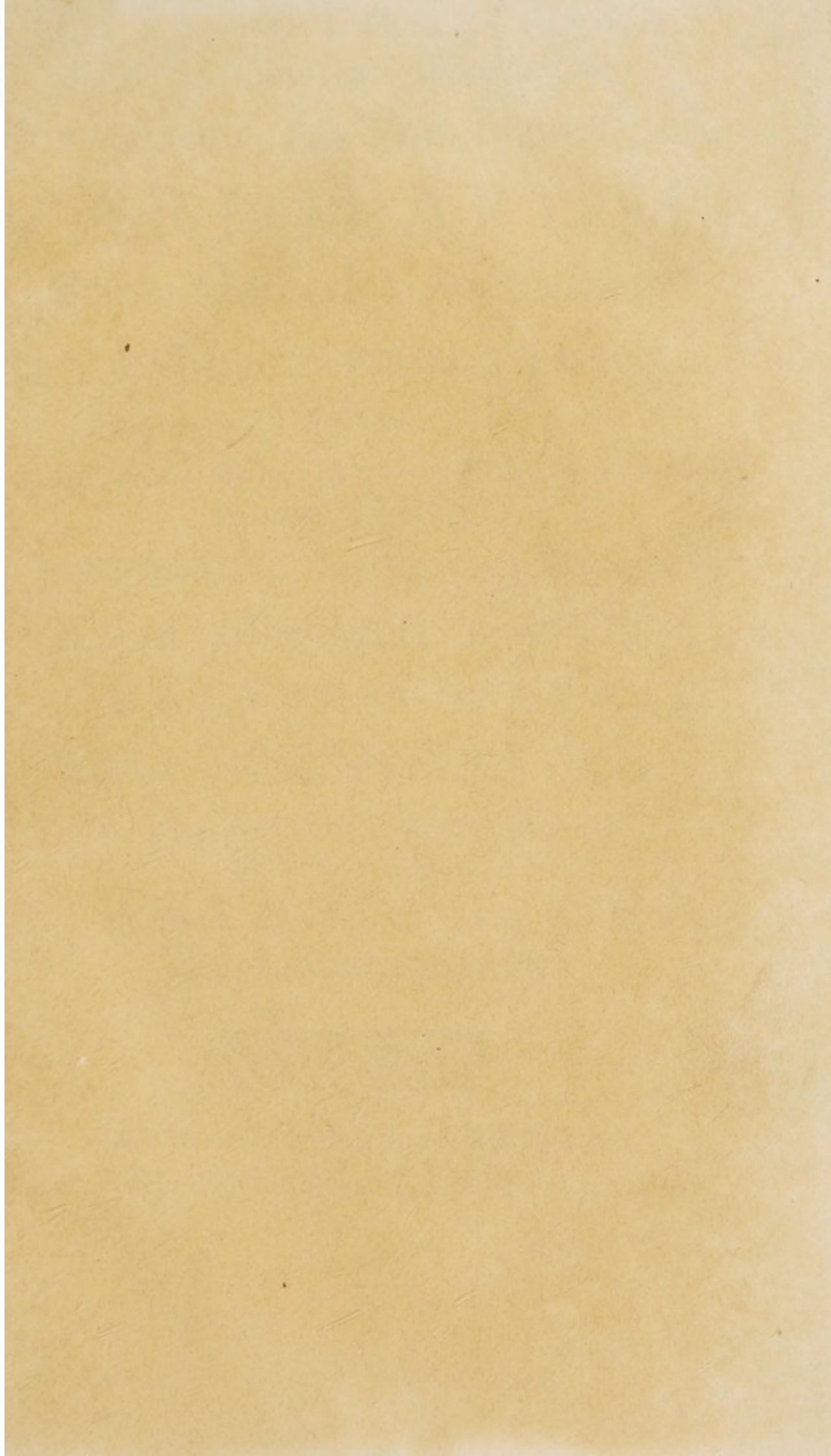
**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

46094/B

SARMENTO, J. de Castro

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

<https://archive.org/details/b30548512>

DISSERTATIONES - 15 - Pett.

In Novam, Tutam, ac Utilem Methodum

Inoculationis, seu Transplantationis

VARIOLARUM.

Prima Methodus Auctoritate

REGIÆ MAJESTATIS BRITANNICÆ

Comprobata 28. Julii 1721. & publicata

Cum criticis Notis in varios Autores de hoc
Morbo scribentes

à JACOBO à CASTRO Medic. Lond.

Altera Methodus prælecta

à GUALTERO HARRIS.

Tertia BYZANTINA dicta

pro Gradu Doctoratus Lugduni Batavor.
publice ventilata

Ab ANTONIO LE DUC,
Constantinopolitano.

LUGDUNI BATAVORUM,

Apud JOH. ARNOLD. LANGERAK. 1722.

A D

LECTOREM.

Talis est Mentis nostrae fragilitas (Peritissime Lector) ut, quæ vel oculis, vel experimento nosmetipsi non comprobavimus, de iis, seu jocosè loquamur, seu impossibilia esse existimemus. Methodum Inoculationis, seu Transplantationis Variolarum totost annos Constantinopoli, Venetis, & Thesàlia feliciter in usum traditam, nuncque in

A

ce-

Ad Lectorem.

celeberrima Londini Civitate affatim comprobata, in omnium personarum, vel Illustri, vel genio vulgari, non tam tentari gavisus sumus, quam prosequi studemus. At cum nostri Cives, quibus Anglico sermone primam editionem obtulimus, innumeris & adhuc continuis experimentis veram, ac evidentissimam habeant hujus veritatis ideam, nunc Latino Exterorum animos, & ut credant invitamus, & ut experiantur exposcimus. Nec mirer, si aliqui, vel increduli, vel legum, motuum, ac mechanices corporis Humani omnino jejuni, arduam, & fere impossibilem hujusmodi Inoculandi methodum existimari acriter contendant; nec mirer inquam, quando tot post annos invaluit Imperitorum controversia in Sanguinis Circulationem a Doctissimo semper, ac semper memorando D. Dr. Harvæo Naturæ, ac Medicinæ vero Indagatore, Vindicatore, inventam; omnium tamen varia & argutia nugatorie tandem subactæ confitentur ab incon-

cussa

Ad Lectorem.

cussa ejusdem dignissimi Harvæi veritate
quam ipsis oculis videt, ac agnoscit præsens
Ævum, agnoscetque futurum. Quanti &
Docti, & Indocti contra Corticis Peruvi-
anæ administrationem non proclamabant,
quando primo in Europam introducta fuit?
quamplurimi adversus ejus usum turpiter lo-
quebantur, alii verbis, scriptis alii: At mi-
rabili hujus Corticis virtute temporis decur-
su calculata, ac evidentissimis effectibus ac-
curate examinata, ut remedium hoc in tempore
aliis præcellens, colitur in Arte Medica.
Quid mali Veteres MERCURIO non im-
putabant? Etenim potior illorum pars MER-
CURIVM ut simpliciter venenum indigita-
bant, ac ab Arte Medica, hac de causa, omnino
rejiciendum esse foriter asserebant. At hoc
nostro sæculo, quem in Medicina vel leviter
initiatum proferre pigebit? totam Artis Medi-
cæ potestatem in variis Herculeis avellendis
morbis, ac radicitus stirpandis frustra labo-
raturam, ni MERCURIO veluti Galea, Lo-
rica,

Ad Lectorem.

rica & Telo roboratam incederet. Quæ de
iis dicta sunt, de pluribus aliis dicendis suppo-
nimus, quæ & experimento, & demonstra-
tione cum in Theoria, tum in Praxi Medi-
cinam adaugent. Hanc certe Inoculandi me-
thodum Reipublicæ non minoris emolumenti,
ut aliter amplectaris spero & satis mihi erit
gloriæ, satis gaudio, si (quicquid dicant Me-
dicastri) Viri Doctiores & Naturam indagandi
amatores, experiantur, videant suis ipsis ocu-
lis & certitudinem, & hujus Methodi securi-
tatem, ut eam omnibus in Regionibus intro-
ducant, ac unum Arti Medicæ non inferius
adjutorium suppeditent.

DISSERTATIO
 IN
 INOCULATIONIS,
 SEU
 TRANSPLANTATIONIS
 VARIOLARUM METHODUM.

Cura Salutis, & Pulchritudinis omnium, præcipuè Mulierum, (utpote elegantius curationis objectum) semper fuit stimulus Medicis, ut excogitarent methodos utramque præservandi à Morborum viribus, ipsas destruendum: at nihilo magis patet, quàm in VARIOLIS. Conamina varia Medico-

6 *Dissertatio in Inoculationis,*
rum etsi sæpissime proficua sint in hunc
Morbum, attamen hucusque in omnes
prævalet. Necesse est ergo ut refugiant
ad aliud, scilicet INOCULANDI, seu
TRANSPLANTANDI VARIOLAS
methodum, aliis in regionibus multo in
usu habitam, hac vero minus, vel no-
mine notam

CAPUT I.

*De Variolarum Historia, Causa,
Effectu & Origine.*

UT magis pateat hujus discrimen,
omnium aliarum methodorum
pessimus successus, & ut fructus *Inoculatio-*
nis meliori in Lumine appareat; *primò*, bre-
vem Variolarum historiam, varias conse-
quentias huic attendentes, variis Au-
toribus *Arabicis*, & *Anglicis*, præcipuè
Dr: SYDENHAMIO, & aliis extractam;
Secundo, varias methodos nunc in usu
tra-

raditas; & tertio, modum *Inoculandi* seu *Transplantandi*, ut & causas morbi, & ejus depurationis, utilem infallibilemque successum hanc sequentem breviter exponam.

VARIOLÆ sive sunt *Epidemicæ*, pen-
dentes a particulari constitutione aeris
communiter, vel generaliter incipientes
ali tempore ad illos homines, qui antea
simili morbo non corripiebantur; vel
Contagiosæ, communicatæ ab effluviis
morbificis, quæ ab alio eodem morbo
affecto oriuntur, & aliis intra spheram
suae activitatis communicantur, quorum
Corpora susceptibilia sunt illorum im-
pressionis, & virium. Invadunt in
omnibus anni tempestatibus specialiter
tamen in *Vere*, & *Æstate*. In *Autum-*
no melioris sunt conditionis, præsertim
in illius declinatione, sed quo citius ap-
parent in *Hyeme*, eo malignioris naturæ
sunt. Præcipuè invadunt *Infantes*, & du-

8 *Dissertatio in Inoculationis,*
differunt specie, *Distincta* nempe, &
Confluente; posteriores peioris sunt con-
ditionis, majoremque habent Sympto-
matum varietatem in prioribus non in-
ventam. Cursus hujusmodi Morbi in
unaquaque specie adimpletur *quadruplici*
periodo, *viz. Invasione, Eruptione, Ma-*
turatione, & Exsiccatione; omnes tamen
citius pertranseunt *Distincta*, quam *Con-*
fluentes.

Illis invadentibus, Ægrotus immediatè
sentit Horrorem, & Tremorem; deinde
Febrem *acutam* albida cum lingua, siti,
nausea, gravedine, & capitis, & oculo-
rum; Humor *acris* irritat nasum, unde
frequenter sternutat, pruriunt, & humo-
re madent oculi; palpebræ tument, vo-
mit *frequenter*, tussit absque *expectoratio-*
ne, asthma tenetur; dolores *præmagnos*
in capite habet, dorso, lumbis, & in
scrobiculo cordis; Pulsus est celer, & ma-
gnus, rubra Facies, urina aliquando ut in
fa-

seu Transplantationis Variolarum. 9

salute, attamen frequenter turbida, & cruda, Sanguis extravasatus pleuriticus est. Motus convulsivi in Infantibus immediate præcedunt Eruptioni, nisi a dentitione oriantur. *Distinctis* affecti frequenter sudant, quod symptoma familiare est huic speciei; in *Confluentibus* præcedit Diarrhœa, attamen raro apparet in *Distinctis*. Omnia hæc augentur ab *Invasione*, usque ad *Eruptionem*, at non *æquis* gradibus his in variis speciebus. In *Distinctis* enim mitioris sunt naturæ; in *Confluentibus* vero Febris, Anxietas & Vomitus *vehementes* sunt, & communiter *duobus* vel *tribus* diebus post *Eruptionem* permanent.

In *Distinctis* erumpunt communiter *quarto* post *Invasionem* die, & raro *serius*; *Confluentes* vero *tertio*, sæpius citius, raro autem, aut nunquam *quarto*, nisi illis moræ sint *dolores* vio-

10 *Dissertatio in Inoculationis,*
lenti, & alia Symptomata acerba ægro-
tum excruciantia. In *Distinctis* Pustu-
læ variis in Locis apparent, præcipue in
Facie, Collo, & Thorace, & gradatim
toto Corpore, quæ quotidie altiores &
majores fiunt. Primum rubræ, postea
cristallinæ, tandem pallidæ, & in sum-
mitate fulvæ apparent usque ad *Ma-*
turationis tempus. Hisce Cutis, & Ca-
ro contigua dolore inflammantur, ac tu-
ment. Palpebræ adeo tumidæ fiunt,
ut occludantur, & inde Ægrotus visu
captus sit, quod communiter octavo
in die contingit, qui dies hac in specie
præcipue notandus est. Hoc post tem-
pus secundum Pustularum Numerum,
manus digiti, & aliæ partes inflam-
matione, & tumore occupantur, quæ
in undecimo decrescunt, hoc enim in
tempore *Distinctæ* maturatæ sunt. De-
inde gradatim exsiccantur usque ad de-
cimum quartum, vel decimum quintum,
in

seu Transplantationis Variolarum. II

in quibus omnes, illis exceptis, quæ in *Manibus*, cadunt. Post *Pustulas Squamæ* oriuntur, quæ quandoque, aut rarissimè *foveas* relinquunt.

Confluentes erumpentes quandoque apparent *Erysipelatis* adinstar, & quandoque *Morbillosum*. In hisce *Pustulæ* non adeo *altæ* ut in *Distinctis* sunt. In *Facie* & *Trunco* *minores* existunt, at quo *propius* appropinquant ad extremitates eo *maiores* fiunt: In *Facie* in se coeunt, adeo ut appareat quasi *vesica* rubra velata, *Octavo* die transacto *Cutis*, quæ antea *levis*, gradatim *asperior* fit, & *Pustulæ* multò magis *fusca* usque ad *Maturationem*: Hoc ab tempore *exsiccantur*, & *cadunt*; quod fit respectu temporis secundum *variolarum vehementiam*; nam ubi *acerbiores* fuere, *Facies* non liberatur, nisi *vigesimus tertius* vel *quartus* præterierit. *Pustulis decidentibus* *Squamæ* oriuntur, quæ adeò *corrosivæ* sunt,
ut

12 *Dissertatio in Inoculationis,*
ut *Foveæ profunda*, *Cicatrices*, & etiam
Cutis contractiones inde oriantur.

In *Utrisque* *Febris maxima* est ab In-
vasione, post *Eruptionem* gradatim *de-*
crefcit usque ad *Maturationem*, & tunc
omnino *nihil* est. At in *Exsiccatione*
nova oritur *Febris* speciatim in *Confluen-*
tibus. In *Distinctis* symptomata *Ægro-*
tum excruciantia in *Invasione* immedi-
atè post *Eruptionem* cessant, at in *Con-*
fluentibus etsi mitiora, attamen *pluribus*
diebus affligunt. In *Cursu* hujus mor-
bi, *Pustulis Confluentium* exsiccatis, *Saliva-*
tio in *Adultis*, & *Diarrhæa* in *Infanti-*
bus oritur, *Prior* semper *Comes* est hu-
jus morbi, at *Posterior* non adeo fre-
quens.

Symptomata acerbissima hujus mor-
bi maximè sunt: Si *Octavo* in die in
Distinctis *Tumor* & *Rubor* *Faciei* ut &
Manuum; *Sudor* quoque, qui *conti-*
nua evacuabatur, *subito* evanescant, si ab
hi-

hisce delirio capiatur, *Anxietate*, & *Micturitione*; *hæc enim immediate sunt mortis signa.* Si in *Confluentibus* *Salivatione* in *undecimo* ullo sine *reditu* evanescat, & sine *tumoribus* in *Facie*, vel *incipiente* *tumore* in *Manibus*: Si *tumor*, qui per *Salivationem* *evacuari* debet fiat adeo *viscidus*, ut *detentus* suscitet metum *Suffocationis*, *Asthma*, & *Difficilem Deglutationem*, *hisce enim Ærotus a vivis tollitur.*

Si in *Utrisque* *Febris* sit *violenta* per *totum* morbum, si *Asthma* sit, *Phrenesis*, vel *Coma*; si sint *Maculæ purpureæ*, *lividæ*, vel *nigræ* seu in *cacumine*, seu *intra Pustulas*, & si hæc *eruptæ* *immediate* evanescant; Si *Materia* in *Pustulis* *contenta* sit *gangrenosa*, & in *Gangræna*, vel *Sphacelus* in *partibus* *oriatur*. Si sit *Hæmorrhagia*, *Fluxus* *subitus* & *immoderatus* *Mensium*; *Hæmoptoses*, *Urina sanguinea*, *Micturitio*,
vel

14 *Dissertatio in Inoculationis,*
Urinae suppressio in *Juvenibus* Si Pustulae
subito flaccescant & si Diarrhoea in *Adultis*
oriatur.

Regulae judicandi sunt haec: Morbus
ipse non est *malignus*, nisi *malum* sit
regimen, & communiter terminatur in
salutem, at quandoque in *Mortem* vel
alium morbum. In *Distinctis* Dies octa-
vus; & in *Confluentibus* undecimus praecipue
notandi, nam secundum naturam
symptomatum hisce in diebus orientium
tale sit iudicium vel in *Vitam* vel in *Mor-*
tem Aegroti: *Species* & *Malignitas* morbi
desumenda a Pustulis in *Facie*. Si in
Invasione Symptomata sint *violenta*, ti-
meamus alias Morbi Periodos *violentas*
fore, & vice versa. Plerumque quo
tardior est Eruptio eo *mitior* erit Morbus.
Quo pauciores, molliores, rotundiores,
acutiores in *summitate* distinctior, ma-
jores albidiores, & in *Maturatione* ful-
viores, ut & quo remotiores Pustulae sunt

à *facie* tanto *melior* erit *eventus*. Quo plures sunt, præcipue in *Facie*, minores, acutiores, & magis *ichorosa* *Materia* sit in illis contenta, quo magis coëant, quo fusciores, & nigriores sunt, & quo citius erumpunt, tanto *maligniores*. Quo calidiora, rubriora, tumidiora, *interstitia* inter *Pustulas* tempore *Maturationis* tanto *major* erit *Vitæ* *Spe-*
ctatio; at quo pallidiores, fusciores, & flaccidiores sunt, tanto *minor*; Hisce enim *Angina*, vel *Peripneumonia* adori-
tur. *Morbus* hic *mitioris* est *indolis* in *mulieribus*, *infantibus*, & in his, qui *molli*, *phlegmatica*, & *laxa* *Corpo-*
ris *dispositione* præditi sunt, quam in *Senibus*, & *laboribus* assuetis. Si *externa* *Superficies* solummodo laborat, *minoris* est *discriminis*; at si *Fauces*, *Gula*, *Ventriculus*, *Intestina* & cætera *viscera* occupantur tanto *majoris*.

Morbi, & *Effecta* ab hoc *Morbo*
pro-

16 *Dissertatio in Inoculationis*,
producta, ac ab ipso *relicta* hujusmodi
sunt, *viz.* Foveæ, Contractiones cu-
tis, Cicatrices, & hujusmodi deformati-
tates Faciei, Perlæ, Oculi humidi, ut &
Inflammationes, visus obtusus, & sæpissi-
me Cæcitas. Motus Convulsivi, Epi-
leptici, Apoplectici, Tumores, Abscessus
in variis Corporis partibus; *Asthma*,
Pleuritis, *Peripneumonia*, *Phtisis*, vel *Ca-
chexia*, quorum ope Ægrotus *miserrime*
vivit.

Si inquiramus *Originem* hujus mor-
bi, nobis evidentissime patet esse *no-
vum*; nulla enim traditur illius *De-
scriptio* à *Veteribus*, quod mihi re de-
monstrari videtur. Non enim suppo-
nendum est, illos, tam diligentes Mor-
borum Observatores, hunc omisisse,
qui inter alios *tanti* nominis est.
Evidentissimum etiam est, quod nunc
temporis pluribus in Terræ Locis ad-
huc est né vel *nomine* notus; & quod
Indei-

Indi Occidentales primùm illum censuere
contagio ab *Hyspanis* suscepto, quo
illo tempore (Regimine ignoto) præci-
ua illorum pars occubuit. *Arabes* pri-
mi fuere, qui nobis hujus Morbi *ratio-*
em tradidère, quorum *Observationes*
& circa *Historiam*, *Causam*, & me-
lendi *Methodum* adeo *accurate* existant,
ut *hodierni* *Autores* *quamminimum* huic
addiderint. Quicumque de hujus ve-
ritate dubitat, perlegat *Mesuen*, *Rasen*,
& *Avicennam*, & immediatè victus erit.
Non me latet, *Zacutum Lusitanum* la-
porem impendisse huic opponere; at
loca citata ex *Hippocrate*, *Galeno*, &
Celso, ne vel minimum valent, ideoque
refutatione particulari indigna mihi vi-
dentur. Consulat quisquis velit *Quest.*
1. de Medicor. Princip. Hist. Lib. 2.

CAPUT II.

*De Variolarum Curandarum Methodo
Varia.*

Nunc procedimus *Curandi* Methodos examinare; harum quædam sunt *Generales*, aliæ vero *Particulares* in usum vocatæ ad quædam Symptomata debellandum. Generalium quatuor sunt, quarum *due* noscuntur nomine *Frigidi*, & *Calidi Regiminis*: Prior laudatur, ac in usum adhibetur à *Doctore Sydenham*, sæpe probatur *eventu*, & quampluribus *rationibus* stabilitur. Posterior amplectitur ab omnibus *Nutricibus*, & *Vetulis*, laudatur quoque a *Doctore Morton*, ac *Lister*, & pluribus Medicis *peritis*, qui tradunt consultissimum esse simili *semper* uti *Methodo* ad *propellendas variolas e corde*, ut *Vetulae dicunt*; vel secundum
Me-

Medicos ad expellendas *morbificas*, & *malignas* ab *Internis* particulas ad partes *externas*. Etsi Regimina hæc *diversa* sibi invicem *contraria* videantur, attamen eventus *bonus* ab utrisque sæpissimè oritur, quæcumque debita *circumstantiata*, & *Perito regulata* sunt; Eventus etiam æquè *malus* ab utrisque exoritur, quo primum ab *Imperito* adhibeantur. At revera fatendum mihi est imprudentiam in *Calido* Regimine multo *magis* esse fatalem, quam in *Frigido*: Prius *mulcendo* Sanguinis fervorem, & Vasculorum *tentionem relaxando* quamplurimum prodest, ut *morbifica Materia expelli* possit, faciatque, ut ne appareant *plura* Symptomata, quæ aliàs orientur, & idcirco quam maximè appositum est in *acuta & continua* Febre; Posterius, quod in electione *Diaphoreticorum* consistit, non *minoris* est utilitatis, quæcumque sanguinis motus *tardi-*

or est, Spiritus languidiores, vascula minus elastica, & cum, vel negligentia vel in debito usu Regiminis Frigidi, morbifica Materia non expellitur, unde dira Symptomata subito pullulant, quæ nisi statim Perito restricta sunt, Ægroti Vita Morte commutatur.

Methodus *tertia* generalis illa est, quæ Dr. Boerhaave proponit; hic variolas considerans ut *acutam*, & *continuam* febrem, cujus Pustulæ solummodo materię *morbificę* Evacuatio *Critica* sunt, judicat non necessarium esse expectare *varias* morbi periodos; sed *prima* in Invasione *proprias* evacuationes, ut *Venesectionem*, *Vomitoria*, ut & *Antiphlogistica* immediate præscribit. At tanti Viri veniã licet mihi huic Sententię *contradicere*, ni enim quammaximé fallor, *sinistra* Praxis est, quatenus variis Periculis Ægrotum exponit; *Primo*, quia *subitus*, & *contrarius Motus*,
qui

qui omnino contrariatur *Natura* directioni & indoli morbi, datur *fluidis*, quæ Methodus communiter observatur *perniciosa* esse corpori humano, ac semper *prohibita* ab Artis Medicæ *Peritis*: Cum enim Medici *Naturæ* sint *Adjutores*, illorum est *juvare*, & non *opponere* illius operationibus, nisi inveniunt illas, vel in *exitium*, vel Corporis *malas dispositiones* tendentes. *Secundo*, quia hac Methodo reddit *Ægrotum* hujus Morbi *viribus* sæpius *obnoxium*. Cum enim sit, ut jam jam demonstrabitur, *Latex Semineum* materiæ *Variolosæ* & in *solidis*, & in corporis *Fluidis*; cumque impossibile sit *Separationem*, & *Evacuationem* esse horum *semineum* ab hac Methodo, omnino sequitur, illius *Ægrotum* *obnoxium* esse eidem Morbo, quodocumque Aeris constitutio *particularis*, in qua *Variolæ* sunt *Epidemicæ*, prævalet, vel quando-

cumque *Ægrotus* est intra *sphæram* activitatis *Effluviorum contagiosorum*, quæ à *Corpore* simili *Morbo* infecto oriuntur: Nam supponens *eandem* causam agentem, *eandem* vim, cum qua agit, & *eandem* dispositionem *Corporis*, in quod *actio* est, necessario sequitur, *eundem* effectum semper producendum fore.

Quarta, & *ultima* Methodus generalis est illud *Regimen Oleosum* inventum, laudatum, ac defensum a doctissimo *Dr. Woodward Greshamiensis Collegii* Professore. *Summa* hujus *Doctrinæ* est; *Morbum* hunc *Originem* trahere e *Salibus Biliosis*, & horum *sedem* in *Stomacho* esse, quocirca *Vomitoria*, *Enemataque* præscribit ad *evacuandum* portionem particularum salinarum, ut & prælargos haustus *oleosos* ad diluendum, mitigandum, & refrænandum *Salium* reliquias. Tanto in *publicum* nuper tradito hae de *Hypothesi*, non
mihi

mihi neceſſarium videtur operam impendere hac de re, & idcirco *Lectorem* mitto ad varias chartulas de hac Sententia ſcriptas.

S. Methodi *particulares* ad *Ægrotum Confluentibus* ſuccumbentem propoſitæ; nempe cum *Salivatio* evanuit, *Tumor Faciei* decrevit, cumque nova *Febris* orta ſit in *Exſiccatione*, ſunt, quæ ſequuntur; videlicet. *Prima, Mercurialis Ptyaliſmus*, propoſitus, laudatus, & in uſum habitus à doctiſſimo, inge-
nioſiſſimoque Dr. *Pittcairne*. Methodum hanc quam *utiliſſimam* eſſe, certifiſimè conſtat, propterea quod ipſe eſt *modus* ipſius Naturæ, & etiam propterea quod *Evacuatio* magna oritur ex illa, & denique propterea quod *Tumor Faciei* iterum elevatur, & continuatur ad *debitum* tempus, cujus *fructus* ex hujus Morbi *Hiſtoria* facillimè patent; Attamen hæc *talis* eſt Methodus, quæ

tantum a *Peritis* hujus Artis in usum revocanda, nunquam vero ab *Imperitis*, *Agyrtis*, & *Empiricis*; si enim omnes *circumstantiæ* non æquæ sint observatæ, est tamquam *Ensis* in manu Infani, *Mortem*, & *immediatum* Exitium secum ferens. *Secunda*, est Methodus *Purgandi* in usum tradita, ac defensa a Celeberrimo Dr. *Friend*, Dr. *Mead*, & aliis; sed strenue propugnata Doctore *Woodward*. Cum *Praxis* hæc jamjam sit adeo accurate examinata; non mihi necessarium videtur *morari* hac in re, sed breviter dicam: *Primo* hujusmodi Methodum *eandem* esse cum priori; *Secundo*, tales Methodos majori laude esse dignas, quàm *stupida Resignatio*, & *integra Desperatio*; & denique, varios esse *casus* quam fortissimè probantes, hanc Methodum & hanc *solam*, multis aliis frustra adhibitis proficuum fuisse; quocirca contra similem

Me.

Methodum, quæ factis ipsis adeo sustentata est; non posse dari Argumentum firmum. Alia Conamina, cum vilioris sint notæ, non merentur particularem Observationem, qua de causa huic Parti finem imponam sequenti Aphorismo, nempe: *Omnes externas applicationes ad Faciem præservandam a Foveis, Cicatricibus, & Contractionibus Cutis communiter esse causam; quare hæc omnia adeo sint funesta.*

CAPUT III.

*De Historia & Methodo Inoculationis
seu Transplantationis Variolarum.*

Nunc jam mihi incumbit proponere Methodum Inoculationis, seu Transplantationis, ut & hujus Morbi Causas. Cum in Regionibus Orientalibus, & aliis ex-

positis influentiis Solis, *Variolæ* communiter *Epidemicæ*, & quam maximè *malignæ* exstiterè, adeo, ut quamplurimi quotidie devorarentur, fecerè, ut omnes & *Docti*, & *Ignari* in usum vocarent *Varias* Methodos, quibus *melius*, & *celerius*. evincerent illarum *fatales* vires. Utrum vero casu, deductione rationis, aut experimento Methodum *Inoculandi Variolas* invenerint, incertum est. *Historia Primum Inoculationis* Auctorem non ita tradit, ut *certi* illius simus; attamen, ne sit *defectus*, non desunt multi, qui laudem *sibi* arrogant. Illam primò a *Plebe* processisse mihi indubium videtur, propterea quod in mundum introducta fuit absque *Doctorum* laude, multa & *Doctorum* cum oppositione. Variis in *Græciæ* partibus inter *Vulgus* in usum habita fuit, & gradatim *prævaluit*, usque dum in *Thessaliam*, & partes contiguas *libenter*

er recepta fuit. Turci, & alii *Indocti*, & *Barbari* primo in illam declamant, at nunc temporis conscii prosperi Eventus avidè ipsam amplectuntur, & æque illam, ac alii collaudant. Itali non ignari hujus Methodi, ac Felicitatum inde provenientium constanter tempore in Epidemico Operatorem convocant, quo præcavent numerum quam maximum casuum violentorum, qui alias prosequerentur: & ut propiùs rem attingam, certus sum, quemdam *Londinensis* Civitatis Intolam curasse, operationem fieri in duos Liberorum suorum Hyeme ultimò præterito, ac Eventum expectationibus respondisse.

Methodus Operationis, ut *Thessaliae*, *Constantinopoli*, & *Venetis* adhibetur, hæc est: Incipiente Hyeme, vel Vere, cum Variolæ Epidemicæ sint, subjectum proprium eligitur, de quo *Materia vario-*
losa

28 *Dissertatio Inoculationis,*
losa extrahenda est, & illud communiter
Puer est *duodecim*, vel *quatuordecim*
annos natus laborans *Variolis*, vel
Contagio, vel *Aeris* dispositione *Epide-*
mica ortis, & etiam *Distincti* generis.
Quædam Pustula in *Lacertis*, *Cruribus*,
& *Femore* aperiuntur *decimo secundo*;
vel *decimo tertio* *Die* ab *Invasione*,
quo tempore *Variola matura* fuerint.
Pus exprimitur in vasculum *Aqua* cum
calida bene mundatum, operitur, &
calidum servatur in sinu *Portantis* us-
quedum in *Personam* in quam *Opera-*
tio fiet, vehatur. Corpore bene præ-
parato cura *Medici Periti* secundum
Constitutionem & *Morbi Transplantan-*
di *Indolem*, in *Camera* sua se occludit,
quæ hoc tempore debet temperamento
justo esse inter *calidum*, & *frigidum*,
ubi *Operationem* expectat. Postea-
quam omnia hæc *debitè* sint regulata,
Operator, *oblique*, vel *transverse* partes

Mus-

Musculares, præcipue *Lacertos*, *Crura*,
Femora *Instrumento acuto* pungit
que dum *Sanguis* manat, postea *Cu-*
culam partibus ab *inferioribus* separat,
æc in *vulnera parum puris*, hucus-
que *tepidè* servati, *Operator* instillat, &
æte miscet cum *Sanguine* auxilio *In-*
strumenti acuti, & immediate tegit
vulnera dimidia parte operculi *Fuglan-*
is, vel tali *concavo* vase, & affigit in
artem ope *Fasciarum duodecim* vel
quatuordecim horis, ne *Vestes*, vel ta-
le quid, *Pus* a partibus vulneratis ab-
ergerent, priusquam rectè *Sanguini*
immiscetur.

Sunt, qui *Frontem*, *Genas*, *Meta-*
carpum, & *Metatarsum* pungunt: hæ-
c vero partes *sensibiles* cum sint, & con-
sequenter quammaximè *inflammationi-*
bus obnoxia, non adeo *elegibiles* sunt,
ut partes *musculares*. *Pauci* sunt, vel
nulli, qui *Pure* utantur extracto de illis,
in

Dissertatio Inoculationis,
 in quos Operatio *Transplantationis* facta
 fuit, hoc vero cum *mitioris* sit Indolis
 (ut mihi videtur) quam *appositissimum*
 esset in similem usum. *Unum* tantum
 vulnus quandoque infligunt, & in hoc
Guttam unam, vel *alteram* instillant, &
 hac Operatione *Variolæ* quam sæpissimè
 exortæ fuere æquæ, ac si *plura* inflicta
 fuissent: Et observatione patefactum
 fuit, *omnes* paucis demptis, in quos
 Operatio facta fuit, *variolis* laborasse in
Tempestate Epidemica: At illos, qui
semel variolis affecti fuere ope *Inoculatio-*
nis, *nullo alio* tempore talem Morbum
 passos fuere.

Regimen præscriptum, Transplanta-
tionis Operatione finita, hoc est: *Ægro-*
tus continetur *camera*, & *lectulo*.
Dieta per totum Morbum præscribitur
 secundum *Indolem Variolarum*, *Tem-*
peramentum, *Constitutionem*, & *alias*
Ægroti Circumstantias. Præscriptum
 est,

st, ut à *Vino*, & aliis Inflammationem
i *Sanguine* inducentibus, non modo
durante Morbo, sed *multo post* etiam
abstineat; *Constantinopoli*, & *Vene-*
is religiosè se abstinere ab usu *Carnis*
& *jusculorum* viginti quinque, vel tri-
inta diebus. *Quidam*, qui pertina-
es fuere, & has Regulas neglexere, sibi
ariis *voluptatibus*, indulgentes, expo-
ti variis *periculosiss* Symptomatibus,
retium stultitiæ suæ tulere, viz: *Vio-*
ntas Hæmorrhagias, *Difficilem* Re-
pirationem, Phrenesin, Deliria, Peri-
neumonias, Strangurias, Urinam *San-*
guineam, Fluxus *Catameniorum*, Di-
rrhœas, Dysenterias, & alia hujusmo-
i; omniaque *irregulari* Regimine, non
b *indole* Morbi provenere.

Operatione *rectè* peracta proprio in-
oco, *scilicet*, in partibus quibusdam
vascularibus; Morbi *Decursus* hoc
modo fit: *Invasione*, *prima* Sympto-
mata

32 *Dissertatio Inoculationis,*
mata *Variolarum* in Historia memorata
(hac in periodo morbi occurrentia)
pauca fuere, & adeo *mitia*, ut *Ægro-*
tus vix sentiret se *male* habere; *Nausea*
enim, *Anxietas*, & *Dolores lumbos,*
latera, *dorsum,* & *caput invaden-*
tes né vel nimum affligebant, nisi
Tempeſtas, vel *Conſtitutio epidemica Va-*
riolas maligniores reddidisset, vel ni *Con-*
ſtitutio, *Temperamentum,* vel *malus*
Corporis habitus ſymptomata malig-
nioris Naturæ fecere. *Quamvis* vero
hiſce in caſibus multo *ſeviora* fuere,
quam communiter, attamen multis gra-
dibus cedebant illis, quæ in aliis appa-
ruere laborantibus *communi* *Contagio*
eodem ipſo tempore. *Secundum In-*
dolem *Symptomatum prima* in mor-
bi *Periodo,* talis fuit *Genius* totum per
morbi *decurſum,* qui ortus *Methodo*
Inoculandi ſemper percurrit *minus* tem-
poris, quam quando modo *communi*
apparebat,

apparebat. *Constantinopoli* Eruptio communiter fit *septimo* in Die, at rarissimè in *primo*. Attamen hac in Periodo æquè ac in priore *magna* datur differentia; nam secundum Tempestatis constitutionem *epidemicam*, & Ægroti Temperamentum, *citiùs*, vel *serius* apparent. Partes *constanter* affectæ sunt loca, in quibus *Vulnera* facta fuere, & *Pus* guttatim infusum; in his enim *Pustulae* aliquando oriuntur, quæ *maturate* Materiam *saniosam*, & non purulentam continent, ut accidit in aliis *communiter* invadentibus; quandoque etiam *Apothematata* citissimè ad *Suppurationem* tendentia; numerus *Pustularum* in Operationem consequentium sunt *perpaucæ*, raro, aut nunquam *centum* superantes, & ipsæ semper *Distincti* generis. Interdum accidit, ut solummodo observentur in locis ubi *Incisio* facta fuit, unde eveniebat *Faciem* non omnino af-

34 *Dissertatio Inoculationis,*
fectam fuisse, nisi illa ab *Operatore* eli-
gebatur.

Maturatione transacta *exsiccantur* in
minimo temporis spatio; & hunc par-
ticularem fructum habent sibi comi-
tem, ut post *decidentiam* Squammarum
succeedentium non relinquuntur *Foveæ,*
vel *Cicatrices,* & alia hujusmodi com-
muniter ab hoc Morbo oriuntia: Nul-
lus enim inventus est, qui tali *Deformi-*
tate laborabat, in quem *Operatio* per-
acta fuit. Nec variis *miseris* Morbis
alios subsequenter post Morbi *decur-*
sum hi *Ægroti* corripuntur, scilicet,
Cæcitate, *Capitis Defectibus,* *Cachexia,* &
aliis jamjam memoratis. Præterea, alia
est Utilitas hinc proveniens, *viz.* Even-
tus *bonus* semper *Operationem* conse-
quens, nam *prima* ab Introductione hu-
jus *Methodi hucusque* ad tempus non
memoria traditur, ullum hoc Morbo
mortuum occubuisse. Nulla enim fuit
Aeris

Aeris Constitutio, Tempesta Anno,
Temperamentum, Ætas, vel Sexus
Ægroti, in quo *Variolæ Inoculatæ* existi-
sse fuere. Hæc, ni maxime fallor,
(cum verissimæ sint) argumentum va-
lidum ab omnibus, præcipuè *Fæminis*,
haberi queunt, ut quammaximè ni-
tantur hoc Regno *Inoculandi*, seu
Transplantandi Methodum introducere,
& *Medicis*, ut Amicos, & Familiares
hujus ad *usum* dirigant. Dubitat si-
quisque, *Historiam* hanc & hujus *Me-*
thodi innumeros, ac felicissimos Suc-
cessus consulat, si velit, ut & *Transactiones*
Philosophicas Regalis Societatis Numero
39 & 347, unde illius veritas appa-
rebit. Hæc quoque *elucescat* ab
illorum verbis, qui *Operationem* vide-
re, *Periodos* Morbi observavere, &
talibus cum Ægrotis multo post mor-
bi decursum *consortium* habuere, nec
non illorum *Testimonio*, qui cum illis

versati fueré, inter quos (ne multus fiam) omnem adimplet fidem Illustrissimus, Dignissimusque Serenissimæ Majestatis Britannicæ Prætor Constantinopoli residens, qui quidem, quia ipsis oculis *multoties* vidit, ac quotannis hujus Methodi, *securitatem*, ac *felicitatem* observavit; immediate, hic adventus, in *Nobiliorum* hujus Civitatis præsentia *duobus* & valde caris filiis suis *Operationem* mirabili cum *eventu* comprobavit.

At dum *hæc* scribebam Mense *Julii* 1721 postquam *prima Editio* publicata erant, omnis *Medicorum Societas* Decantatissimi Collegii Regalis Londinensis bonum publicum consulens (innumeris experimentis confirmata *Transplantationis* Methodo in Palatiis Principum, in *Nobiliorum* domibus) proposuit *Potentissimo* Magnæ Britannicæ Regi, quod, ne Gentium *Vulgaritas* in Methodum adeo *Reipublicæ* proficuum *du-*
bium

ium proferret, Operationem fieri æ-
quum erat, *Authoritate Regia*, in Perso-
nis patibulo propter delicta dicatis, &
unquam Variolis antea affectis? quod
permissum fuit a Rege, ac quatuor Ho-
minibus, & uni Mulieri Mortem par-
uit, solummodo ut essent *publici Expe-*
imenti Objecta: Notandum, quod ex
mnibus sola *Mulier* jam antea *variola-*
um Morbum passa fuerat. *Vigesima*
stava Die Julii Anni citati, in om-
nibus *celebrata* fuit Operatio cum cunctis
circumstantiis supra notatis, & ex *voto*
respondit; nam Homines repleti fuere
ariolis in Brachiis, Pectore, Facie, &
oto Corpore, sed tam Numero quam
igura ac Symptomatibus adeo *beni-*
iores aliis, *communiter* invadentibus, ex-
itere, quod *Duo* vix *Febrem* sensere,
uibus apparuerunt *septimo* Die, aliis
ero *duobus* citius apparuere cum ali-
uibus symptomatibus, multò tamen

mitioribus, quam in Variolis *communi-*
bus; solum enim *aliqualem* habuere
 Anxietatem, Dolores Lumborum *per-*
minimos, *nullum* vero Capitis Dolo-
 rem; At *Mulier*, ne vel *Variolarum* sig-
 num habuit, *passa* namque fuerat (ut
 dictum) antea hunc Morbum. Qui-
 bus, (præter aliis innumeris Experimen-
 tis) *publicis*, & *Authotitate Regia* factis,
 satis demonstratum manet hujusmodi
 curandi *Variolas* Methodi commodum,
 tum *Reipublicæ* nostræ, cui *Anglico* ser-
 mone *primam* Editionem dicavi, tum
 omnibus *exteris* Regionibus, quibus
 hæc notitia *deest*, & ejus Historiam in
 hac *secunda* Editione *Latino* offero, ac
 ut *prosequantur* exposco.

Nunc restat, ut procedamus ad ra-
 tionem reddendam *Modi*, quo Morbus
 hic in Corpore *Humano* producitur, ut
 & cur *mitiores* sit Naturæ, & Indolis
 per *Inoculationem* genitus, quam *commu-*

via; & hæc quam brevissimè traden-
tur. Maxima est *Varietas* Opinionum
de *causis* hujus Morbi inter *Autores*,
singulus quorum suam Argumentis
viribus defendere certat.

Willis contendit Labem *primam* com-
municatam fuisse *Fætui* ope Sanguinis
Menstrui, & hujus Morbi *Semina*, inde
contracta, deposita esse in *Cerebrum*, &
Medullam Spinalem, ac excitata quodam
modo *Infectionem* Spiritibus *primùm* dare,
eorumque vi *Sanguinem* contaminari.
Hæc vero Ratio adeo *inphilosophica*, &
tanto *Viro indigna* apparet, ut mirer il-
lum *Ratiocinationis* vere *Magistrum* ta-
ta proponere posse. Cum enim nihil
est Argumenti offerendum ad proban-
dam *Infectionem* primo communicari
validis Partibus, quando *Willis* ipse
labem oriri de *Fluido Menstruali* fatetur,
et & *Cerebrum*, & *Spinalem Medul-*
lam *Seminum* horum præcipue *Sedem*
esse,

40 *Dissertatio Inoculationis,*
esse, cum partes hæc *origini*, vel *Cana-*
libus, unde Sanguis *nutritivus* manat, non
proximæ sint: Concedendum est, No-
tionem hanc vere *imaginariam*, solum-
modò propositam fuisse ad *rem* expli-
candam, cujus *veram* notitiam non
habebat. Deinde cum Sanguis *Men-*
struus non quid secretum est de *Utero*
ope *Fermenti*; cujus *Chimære* impossibi-
litate multa cum perspicuitate jam de-
monstraverit Doctissimi *Bellinus*, *Borellus*,
& *Pitcairne*; ejusdem sed verè *characte-*
ris reliqua cum *Massa*; nulla cum pro-
babilitate *supponi* potest, Priorem *ma-*
gis esse in culpa Posteriori. Iterum
Semina si hæc in cerebro, & *Spinali*
Medulla deposita sint, illa contineri,
vel in *Substantia Nervorum*, vel in eo-
rum *Cavitate*, ut *supponamus*, necessum
est: Si in *Priore*, omnino sequitur,
illa, *particulari* sua *Figura*, *Soliditate*,
Gravitate, vel *Motu accidentali*, *im-*
pressio-

pressionem quandam facere in has *sensibiles* partes; & consequenter in causa esse cur Morbi *varii* orientur; at horum nihil unquam apparet, nisi in ipso *Invasionis* momento: Si in *Posteriore*, mihi videtur, *perpaucos* esse, qui arbitrentur, illorum Vim *tanti* esse, ut opponat Spirituum *Impulsui*, & (ut ipse loquitur) illorum *Explosioni*, ita ut non irruantur, vel detrudantur unà eum illis *citius* in *Sanguinem*. Denique, impossibile est, supponendo *Cerebrum*, & *Spinalem* Medullam horum *Seminum* *Sedes* esse, *Spiritus*, qui Naturæ sunt adeo subtilis, *durare* tam diu ulla sine *Infectione* ipsis ab *Seminibus* impressa, cum *Origo* Priorum, & *Sedes* Posteriorum quam maximè *contigua* sint.

Lister supponit, Morbum hunc *Originem* traxisse ex *Animalis venenosi* demorsu, de qua labe *Contagium* propagari

Hereditariè de uno ad alterum; ad quod confirmandum varios proponit Casus, in quibus, *Symptomata* illis, quæ in *Variolis* apparent, quam maximè *consimilia* sunt. Alii sunt, qui putant, Morbum hunc omnino dependere a particulari *Aeris* Constitutione sine *concurso* ullius latentis *Seminei*. Hæc vero *sententia*, ni quam maximè fallor, non majorem aliis *probabilitatem* habet. *Primo*, quia tunc *nunquam* apparerent, nisi cum *Epidemica* sint, quod communibus *Observationibus* refragatur. *Secundo*, quia tunc eandem *Personam* sæpius invaderent, nempe, quandocumque *eadem* Constitutio *Aeris* prædominaretur, & hoc etiam æque contrarium est quotidianæ *Experientiæ*: rarissimè enim evenit *Eundem* *bis* corripì hoc Morbo; & si unquam hoc accidit, in *Causa* est, vel *mala Praxis*, vel *particularis* Corporis dispositio, qua *Naturæ*

conamina intercipientur, & *Seminum*
Morbificorum pars retenta fuit. Denique,
vulgo sentitur *Luxuriam*, & *Diætam*
immoderatam Europæarum Fæminarum
durante *Fœtus* gestatione primò omnium
Seminum stamina creasse in *Fluidis*, & in
Fœtus partibus *Solidis*: Ubi dormiunt,
& ignavè remanent usque dum moven-
tur, & in actionem revocentur, vel
Corporis Dispositione naturali, *Tempe-*
ramento Aeris particulari, vel *Effluviis*
Contagiosis de Infecto oriuntibus, & in
Corpore bene prædisposito violenter a-
gentibus. Ut omnino verum fatear,
agnosco me non nosse *Morbi* hujus *Cau-*
sam Procatarteticam; cum enim non *Ra-*
tio detur temporis, in quo primò appa-
ruit, & per consequentiam *Causarum*
tunc agentium *Remotarum*; omnium
super hac *Materia Decisiones* merè sunt
Notiones, nullis *certis Principiis* nixæ,
quæ omnino necessaria fiunt ad *Demon-*
stra-

44 *Dissertatio Inoculationis,*
strationem certam stabiliendam.

Nunc incipiendum est causam *immediatam* variolarum examinare: Et hæc omnibus Hodiernis stabilitur esse *Fermentatio*, *Motus Intestinalis*, vel *Ebullitio* Sanguinis proveniens è particularum *Heterogenearum* mixtura; unde fit, ut fiat *Separatio*, & Corporum *morbificorum* per *Cutem eliminatio*. Talis fuit etiam *Arabum* sententia, scilicet, *Rasis*, *Mesues*, & *Avicennæ*, qui inter *Medicos primi* fuere *rationem* hujus *Materiae* tradere conantes: Et adeo amplexa est *Modernis* ab *Autoribus*, ut non solum in *sinum* recipiant, & laborent illam *illustrare*, sed etiam fortiter contendunt se *primo* hujus rei *Autores* extitisse. At hac examinata facilè in opinionem venio, demonstrari posse *impossibile* esse talem *Ebullitionem*, *Fermentationem*, vel *Motum Intestinum* in *Sanguine circulante* oriri posse. Cum enim

enim secundum Leges Naturæ, Corpora
omnia durant in illo statu Quietis, vel
Motus in Directione data, nisi vi supe-
riore alteretur; & cum Motus semper
sit proportionalis vi Motrici datæ, om-
nino necessarium est Activitatem,
Vim, & Potestatem Effluviorum, in
Massam Sanguinis agentium, multo
superiorem esse vi Cordis Projectili, Va-
porum potestate contractili, Gravitate,
& Athmosphæræ Pulmones distendentis,
Diaphragma, Musculos & Intercosta-
les, & Abdominales contrahentis; sed
cum Potestas vel horum unius adeo
magna sit, ut Eximii Bellinus, Borellus &
Pitcairne demonstravere, contrarium rati-
oni videtur supponere, harum subtilium
Particularum vim Momenti esse tanti,
ut superare possit Impulsus datum, &
eodem tempore Motum a directione
communi diversum introducere. Cum
enim Potestas omnis sit in Ratione
compo-

composita Particularum Solidarum in Corpore Impellente contentarum, & *Velocitatis*, cum qua movetur; æquæ *rationi* patet, ac Tres Angulos Trianguli Rectilinei æquales esse duobus Rectis Angulis, Summam posteriorum non esse ad Summam priorum, ut Unum ad Quinque Millia: Omnes namque *Qualitates*, propagatæ de *Centro*, rectis lineis decrescunt in *Duplicata* Ratione auctæ *Distantiæ* ab eodem *Centro*; unde quammaximè sequitur, *Doctrinam Fermentationis*, *Ebullitionis*, vel *Intestini Motus Sanguine Circulante* necessario in *Humum* cadere.

Cum ergo demonstratum sit *Fermentationem*, vel *Motum intestinum* de mixtura *Heterogenearum* particularum ortum ab *Arabibus* propositum, ut & *Hodiernis* amplexum, *Rationi* contrarium esse & *Naturæ* Legibus; *alia* causa invenienda est, quæ *utriusque* consentanea

nea

nea videtur: Cum enim Subjectum *Patiens*, & *Causa Agens* Corpora sint, necesse est ut obnoxia fiant *isdem* ipsis Legibus, quibus omnia *alia* Corpora subjecta sunt. Nunc, quando omnis Potestas *Corporum*, omnium in se invicem agentium, est in *composita* Ratione *Quantitatis* *Materiae*, *particularis* *Figurae*, qua constant, & variorum *Graduum* *Velocitatis*, cum qua moventur: Et cum *nullas* habeamus *Methodos* ad hæc, vel horum *unum* certè determinandum; constat, nullum Argumentum depromi posse *a Priori*, ut communiter dicitur, sed *a Posteriori*, vel variis Effectis desumendum esse.

Materiam *Morbificam*, in Sanguinis Massam receptam, constare *Vitali attractiva*, ut capax sit *alterationem* in illius *Craşi* producendi, ut & varias *combinationes* irregulares *Globulorum*, è quibus componitur, adeo, ut Diame-
tra

tra ita augeantur, ut inepta sint ad transcundum per *Vasa Partium extremarum Capillaria*, qua de causa *Motus* retardatur, & *Cursus* in ipsis obstruitur, mihi evidens videtur per *Frigiditatem*, *Horrorem*, & *Tremorem* semper in *prima* Invasione observata.

Sanguis enim *non libere* fluens per has Partes, necessario sequitur, Symptomata hæc *oriri* oportere; hæc sequuntur *celer*, & *Pulsus altus*, & postremo *Febris acuta*; omniaquæ oriuntur, quia sanguis non fluens ad *Extremitates*, & consequenter via *brevior* facta, reditus *velocior* est, unde *Spiritus celerius* immittuntur in *Cordis Fibrillas*, & inde procedit *robustior*, & *impetuosior* hujus *Musculi Contractio*, ut & *Arteriarum Dilatio*, & tandem *Febris*, omniaque Symptomata ipsam subsequentia. Hæc omnia durant usque dum *Globuli*, aucti *violenta* hac, & acce-

accelerata Agitatione, Cordis Contracti-
one, Vasorum Elasticitate, Musculorum
Actione, Atmosphære Gravitate in Pul-
mones adeo minuti reddantur, ut prom-
tè per minima Capillaria circulari pos-
sint, & varia Obstacula illorum Trans-
ui opponantia, Poros claudentia, Va-
porum Extremitates adstringentia facilè
erlabantur. Ipsæ Particulæ Morbosæ
superflue promptè separantur, & de
massa sanguinis ad Corporis superficiem
eminantur: Hæ vero adhuc nimis
massæ ad Cuticulam densatam pene-
trandam, illam elevant in varias Vesi-
culas, vel Pustulas, quæ gradatim au-
gentur in numero, altitudine, & cir-
cumferentia, secundum variam hujus
matæ morificæ Separationem, quæ
servatæ hisce in Vesiculis separatim a
massa circulante, paulatim, partim
calore, & partim constanti dispen-
satione Particularum volatilium continuo

D

per.

50 *Dissertatio Inoculationis,*
perspirantium, reducuntur in Pus, ex-
siccantur, & in *Squammarum* forma de-
cidunt; at Pars reliqua quæ propter
Exsiccationem non extrudi potuit in has
Pustulas, in *Adultis* Vi Naturæ per
Glandulas *Salivales*, in *Infantibus* per
Diarrhæam expellitur.

Ex prædictis de *Causa immediata*
facillimè patet, totam differentiam Sym-
ptomatum *Variolarum* orientium mo-
dis in *communibus*, & *Variolarum*, quæ
per *Inoculationem* suscitantur, dependere
partim ex diversa *Quantitate*, partim ex
Activitate diversa *Materiæ Morbificæ*. In
Prioribus, hæ maxime sunt notæ;
in *Posterioribus* vero vilia sunt, & mi-
tioris Indolis rationes propter sequentes;
Viz. 1. Quia priori in casu *Effluvia*
contagiosa subtilissima in *Corpus* recipi-
untur. 2. Quia hæc ipsa *Effluvia* par-
tim *Aëris* Agitatione, & partim Ra-
diis de *Sole* procedentibus & attenu-
antur,

seu Transplantationis Variolarum. 3. Quia hæc
tur, & moventur. 3. Quia hæc
fluvia Morbifica variis temporibus
rias per partes *sanguini* intromiscen-
r, scilicet per Corporis *totam* super-
ciem, Arteriam *Asperam*, Pulmones,
Stomachum: Et denique, quia
groti Corpus nullo modo præpara-
r ad *Viribus* horum *Effluviolorum* po-
ntium opponendum omnium: quo-
m *contraria* accidunt *Inoculandi* seu
ansplantandi in Methodo; in hac
im *crassum*, & *Pus imbelle* sine vel
inima exaltatione, simul & semel toti
sanguinis Massæ in Corpore *rectè* præ-
rato, ac *potenti* facto ad Conamina
rtissima horum *Effluviolorum* resistenda,
tromiscetur.

Ex his omnibus evidentissimè sequi-
r, Effecta harum esse valde *diversa*.
im enim hac in Operatione Mate-
in *inerti* Statu immediatè miscetur
ti *sanguinis* massæ; *Globulorum* Vis

talis est, ut nec adeò *promptè*, nec
adeò *universaliter* inter se coëant; qua
de *Causa Incrassatione* existente *minor*
Febris fit minor, *Eruptio tardior*, *Se-*
paratio non ita magna, *Maturatio ve-*
locior, *Exsiccatio celerior*, & per con-
sequentiam *totus Corporis Habitus in*
Statu salubriori remanet.

GUALTERI HARRIS

PRÆLECTIO

DE

INOCULATIONE

ARIOLARUM.

GUALTERRI HARRIS

RAELLECTIO

INOCULATIONE

ARTIFICIALE

GUALTERI HARRIS

PRÆLECTIO

DE

INOCULATIONE VARIOLARUM.

Inter tot sermones, in ore omnium nunc habitos, de *Inoculatione Variolarum*, æquum videri possit deum adjicere, quæ non ita pridem maximâ ex parte dixi, coràm Collegio in fine *Prælectionis de Curatione Variolarum*. Iquidem *Inoculationis* ratio simplex & innocentissima, sæculo præterlapso, experimentis novis summè insignito, ab indoctis populis *Orientalibus* inventa, cum ad nos longe distitos, Divinâ Providentiâ, fuerit deducta ad comparandas, si Deo placeat, *Variolas tutas ac benignas*. Idque cò opportunius videri

D 4

pos=

possit, quia Variolæ *Confluentes*, inter Nobiles æque ac vulgares *diram* stragem apud nos nuper ediderunt: Et quia *Inoculatio* debitè administrata, à *Confluentibus* Variolis contrahendis *nunquam non* servat incolumes, mirèque tuetur.

Et maximè ad hanc rem spectat, atque Observatione nostra est admodum dignum, quod scripsit à *Constantinopoli*, mense Decembris A. D. 1713. Domino Doctori *Woodward*, Docto nostro Collegæ, Dominus *Emanuel Timonius*; & quæ ejus Epistola, Latinè doctèque conscripta, paulò post fuit typis mandata in *Transactionibus* editis à *Regiâ Societate*. *Timonius* ille egregius, in peregrinationibus suis nuperis adeptus fuerat *gradum Doctoratus in Medicinâ* tam *Oxonii* quàm *Patavi*, & post reditum suum domi, invitabatur esse Medicus *Grandissimo* suo *Domino*, sive Imperatori *Turcico*; sed istum Honorem periculosum, prudentiâ

tia præditus, *submisſe* declinabat. Nar-
rat verò in Epistolâ, *Tartaros, Circassios,*
Georgianos, aliosque populos *Asiaticos,*
Barbaros *noſtris* dictos, ſed bonos, &
Ratione eâdem nativâ ornatos, quâ
docti nonnunquam ſuperbiunt, alios-
que temere aſpernantur: hos, inquit,
populos à *quadraginta* tunc retrò annis
Constantinopoli introduxiſſe *Inoculationem*
Variolarum, ut eam ſubeuntes in poſte-
rum præſerventur ab *ulteriori* metu mor-
bi redituri, & ab omni *periculo* Vario-
larum deteriorum. Etenim ait *mite* il-
lud contagium ab *Inoculatione* commu-
nicatum, *rarò* progignere plusquam *de-*
cem vel *viginti* Puſtulas, & in nonnul-
lis ſolummodò *duas* vel *tres,* & pau-
ciſſimos illorum *centum* Puſtulis affici;
ut verifiſimile eſt, aliqualem *differentiam*
contingere poſſe, ex *varius* tempera-
mentis, ætatibus, regimine, & diæ-
tâ.

D 5

Modus

Modus Inoculationis sic describitur à Timonio:

„ In cubiculo calido, vernoque tempore
 „ vel autumnali, operator institutus levia
 „ aliquot vulnuscula infligit musculis Bra-
 „ chii, aut Radii hominis inficiendi, cum
 „ acu tricuspide, aut nonnunquam phlebo-
 „ tomo. Acum verò trajicit transversim,
 „ Cutimque ille attollit, donec guttæ aliquot
 „ sanguinis è vulneribus exstillent. Et tunc
 „ operator locis pertusis immiscet stylo obtu-
 „ so, vel auriscalpio Pus Variolosum, quod
 „ paulò priùs extraxerat è tibiâ vel poplite
 „ sanioris adolescentuli, qui paucis, distin-
 „ ctis & magnis pustulis fuit affectus. Pus
 „ verò colligebat è Pustulis punctis in vas
 „ mundum statim occludendum, & in pe-
 „ ctore tepido ferendum, ad hominem ino-
 „ culandum, nempe ut gutta puris ità ac-
 „ cepti instilletur in singulas partes vulnera-
 „ tas. Denique loci tabo imbuti teguntur
 „ dimidio corticis Juglandis, qui manet de-
 „ li-

„ligatus parti affectæ per aliquot horas,
 „ne Pus appositum defricetur, antequam
 „sanguis inficiatur. Sperata efflorescentia
 „vulgò se exhibet die septimo ab Inocula-
 „tione peractâ & egrotans interim absti-
 „net à carnibus, omnique illarum jusculo. „

Hæc *Timonius* in Epistolâ suâ fusiùs.

Dolendum est quidem, *Virum* tam Bonum ac Benevolum, qui longè remotis populis Observationem Medicam tam utilem & incognitam, in morbo Epidemico & periculosiori, voluit primus benignè communicare; *Virum* etiam Scientiæ Medicæ tam avidum studiosum-que inter gentes illiteratas, ut in has terras longinquas, omnibus literis perpolitus, proficisceretur, Doctrinæ promovendæ causâ: dolendum est, inquam, hunc eximium doctumque Medicum; amplâ fortunâ, multâque rerum copiâ donatum, postquam tot Regiones, Regias & Academias, oculis col-
 lu-

Iustraverat, plenamque habuerat & *Philosophicam* comprehensionem *Boni* & *Mali* necessariò contingentis omnibus in hâc vitâ versatis, fore Vitæ ipsius tam miserè pertæsum, ut in ætate suâ florentissimâ sibi *mortem voluntariam* non ita pridem conscisceret.

His quæ accepimus à *Timonio*, conjungere libet *aliam* de hâc re narrationem, mihi exindè communicatum à *Mercatore* nostrati, qui octo annos vixerat apud *Aleppo* in *Syria*. Ibi uxor *Consulis Gallici* spectandos illi præbuit tres suos liberos, qui *Inoculationem* subiverant *Constantinopoli*, quo tempore maritus suus fuit Secretarius *Marchioni de Chateaufneuf*, Legatione tunc fungenti versùs *Portum Turcicum*, à Rege *Christianissimo*.

Inoculatio illorum fuit hujusmodi.

Operator adibat quempiam Variolis *mitibus* correptum, in tempestate oport-

oportunâ: *Plures* acus cum *filis* appensis
trajiciebat per *Pustulas maturas*, quous-
que ista fila fuerint *Pure* satis imbuta.

Et tunc statim adibat *inficiendos*, cu-
timque eorum radebat *aciculâ*, ad *pisè*
majoris magnitudinem, donec *sanguis*
tantillus è rasâ cute exstillaret, quo per-
acto, filum *Pure* delibutum particulæ
pertusæ paulisper affricabat. Hanc ope-
rationem exsecutus est in *quatuor* parti-
bus *faciei* illorum puerorum; nimirum
in *fronte*, in *utrâque* genâ, atque in
mento. Deindè eandem operationem
iterabat in *ambobus* illorum metacarpiis,
manuum & pedum; adeò ut quilibet il-
lorum *oçto* vulnuscula, vel *cutis* rasuras
sustineret: Et è quibus emissariis vel
fonticulis, ac præsertim è *manibus*, Pu-
rulentia *Variolosa*, vel ichor *paulatim*
emanaret. Et sic illi *tres*, omnesque
alii similiter, ad *integram* sanitatem sunt
tuto restituti, sine *turpibus* istis *signis*,
qui-

quibus plures *nostrorum*, si evadant, solent deformari.

Sed notandum est, hunc modum inconcinnum sic *Inoculandi* faciem, fuisse *phantasticum* quoddam inventum bonæ *Vetulae Christianæ*, quæ diu prius fuerat in hâc *Arte operatrix*. Illa scilicet opinata est, suam operationem fore quadantenus *consecratam*, meliùsque successuram, si vulnuscula faciei sanctam *Crucem* repræsentarent. Cæterum posthabitâ *Superstitione* fœmineâ, nos instar *Virorum & Prudentium* agamus, atque *Brachia* aut *Crura* à *Corde* remota, non *Faciem* tam vicinam *Cerebro*, signemus aut inficiamus. Neque totidem *cutis* exulcerationes requiruntur ad contrahendam *Contagionem*. Eò sufficiunt ulcuscula ad summum *duo* ad *Variolas tutas* ac *salutares* acquirendas.

Hic prætermittere nolui, mentionem facere *Exempli* insignissimi, ad

con-

confirmandum apud nos saluberrimum
usum *Inoculationis Variolarum*; quæ adeò
uta & innocua est jam reperta *Constantino-*
poli, adeòque universim ibi invalescit,
Experientiâ fideli illos omnes instruën-
te, ut æquissimus facti judex & maximè
proprius discriminis, si quod fuerit, Ob-
servator, Excellentissimus Dominus, nu-
per *Legatus Regis Perillustris*, non dubitaret
permittere *Filium suum unicum, & Heredem*
maximum suum (Thesaurum) Conta-
gionem *Variolosam* ibidem sic contrahere.

Quinetiam idem Dominus Pruden-
tissimus, ut salutem Familiæ suæ Hono-
rabilis ulteriùs prospiceret, & fortè eti-
am ut alios, tanto Exemplo proposito,
magis animaret, in re tam salubri ad
posteriores suos Præservandos; *Filiolam*
suam *quinquennem*, circiter *initium* men-
sis *Maji* jam elapsi, apud nos *Inoculavit*;
modo scilicet vulnuscule in *utroque* bra-
chio inflictæ, ex operâ Domini *Maitland*,
ejus.

eiusdem sui Chirurghi, qui eandem operationem priùs exsecutus est, in dilecto suo Filio apud *Constantinopolitanos*, & utramque eodem *felici* cum successu.

Testari equidem possum, hanc tene-ram Dominam *mitissimo* Variolarum genere fuisse affectam, usqueadeò ut morbus illam non postularet *interdus* lecto decumbere; neque potui annu-merare plusquam *duodecim Pustulas* to-tam ejus *faciem* pulcherrimam obsiden-tes, & similiter *paucissimas* vidi per cor-pus artusque dispersitas, vix eas dignas enumeratione.

Sed maximè notandum est, *tenuem moderatamque* Diætam, (carnibus scili-cet interdictis, unà cum vino & liquo-ribus spirituosis) inter hoc Contagium contrahendum, æquè ac alios afflatus Variolosos, esse *summè* necessariam; & *calida* omnia medicamenta, ad expel-lendas scilicet Variolas ingurgitata, in
his,

is, quemadmodum in aliis casibus, *perniciem* maximam inferre, & pro *Pustulis* cute, ægrotantes ex rerum natura, *colere* frequenter exturbare: Apud *Orientalis* populos, ubi in usum abiit *Inoculatio*, *Cardiaca* ista defunt, neque ea concupiscunt. Sed in *Brittanniâ*, ubi non modò omne vulgus, sed & multi *superiores*, in omnibus ferè *Febribus*, *perindè* ac *Variolis*, perpetuo *Cardiacorum* desiderio incenduntur, videtur esse *summè* necessarium, ubi perficitur *inoculatio*, ut *serva* fidelis adsit, quæ *diligenter* observet, nè *Nutrix* arrogans *Cardiaca* sua calida, ad *expellendas* præproperè *Variolas*, furtivè introducat. Idque eò magis in hoc genere obser-
vandum, quia nunquam ante *septimum*, & sæpiùs die *octavo* vel *nono*, benignæ *Variolæ* solent prodire vel erumpe-
re.

Notandum etiam *Constantinopolitanos*, quò melius explorarent, an *Variola* possent postea corripere priùs infectum, *bis* vel *ter* Inoculasse, *Experientiæ* gratia, eundem hominem, qui priùs fuerat *Inoculatus*; sed illud semper tentatum *irrito* conatu. Nulla postea subsequetur partis incisæ *rubedo* aut *inflammatio*, neque *Pus*, in putamine nucis inclusum & parti adhibitum, iterum attrahetur in *vulnus* absorbendum. Quæ quidem est indulgentia *benignissima* Naturæ, ut non permittat, quenquam mortalium *bis*, quocunque modo, contrahere *veras* ac *genuinas* Variolas, vel in summum vitæ discrimen *bis* ex illo morbo incidere. Quòd si instantia singularis *contrarii* nonnunquam, licet rarissimè, apud nos contingat, ut plura ejusmodi dissimilia vidisse contigit, id *prodigioso* partui, vel *ostento* cuidam inf-

solito sit comparandum. Quamvis enim *Leges Naturæ* sint fixæ & determinatæ, tamen *Supremus Naturæ Mundi-que ReCTOR*, pro beneplacito suo Sapientissimo, potest eas *Leges* suas suspendere, perrumpere, & mutare. Et hæc de *Inoculatione Variolarum* nunc sufficient.

Sed & præter *Inoculationem* illam *Turcicam*, mos est *alius*, etsi minùs laudabilis, apud *Sinenses*, *Variolas benignas* contrahere, molliter intrudendo in nares *Infantum* aut *Puerorum*, inter dormiendum, *turundam* è *Gossypio* parvulam satis imbutam *Pure* è *Pustulis punctis* collecto. Et hic illorum mos, si modo *tutus* esset, neque *Cerebrum* offenderet, quod quidem suspicarer, *delicatulis* *Dominis* pergratus foret, nullis scilicet *Vulnusculis* cuti impressis.

Denique *alia* invalescit consuetudo apud *Sinenses*, maximè omnium lau-

dabilis, & quam omnibus fœminis *utero* gerentibus, omnibus maximè *obstetricibus*, perindè ac *Medicis*, etiam atque etiam commendare libet, cui *nulla* exceptio potest ritè objici, & quam nemo potest meritò vituperare.

Hoc perhibetur à *Sinensibus* præservare à contagio *Variolarum* unquam contrahendo per *totam* hominis vitam, utcunque illæ fuerint ità *Epidemicæ*, omnibus mortalibus à *Gadibus* usque ad *Gangem* & *Japoniam*. Nimirum in ipso *Partu*, cùm *Infans* in lucem sit recens editus, ante sectionem *Vasorum Umbilicalium* à *Placenta*, ut & sectione peracta ante illorum *deligationem*, diligenter curandum est, ut *Sanguis* iste *menstruus* & *vitiosus*, ratus à *Medicis* parens *Variolarum* communis, leni compressione exprimatur *extrorsum*. Etenim *Docti Medici*, & speciatim *Sennertus* doctissi-

doctissimus, imprudenter consulunt, ut Sanguis in Vasis *Umbilicalibus* contentus comprimatur *introrsum* versus *Infantis* umbilicum, ante vasorum à *placenta abscissionem*; cum eadem opera iste sanguis, *ante* sectionem, æque possit comprimi ab umbilico, & *post* sectionem possit exprimi. Et hic mos illorum *innocuus*, penès illos *efficax* habitus, saltem adinstar *nugatorii* quorundam incantamenti, ad Febres *Intermittentes* profligandas nonnunquam gestati, si fortè *minus* valeat, proculdubio *minimè* nocebit.

Verùm ex tantilla causa, vel cautela, in *Principio* vivendi observata, prohiberi posse *adventum* morbi tam terribilis, omnibusque impendentis, credunt vel conjiciunt Sagaces illi *Sinenses*, qui præ se ferunt prædicere à *Pulsu*, quot *horas diesque* ægrotus vi-

70 *Prælectio de Inoculatione Variolarum,*
tam ducet, & quot *annos* vir sanus
possit in hac vita versari, vitatis casibus
fortuitis, & violentia externa; sed qui
etiam impudentissimè putant, vel di-
cunt, se *Solos duobus* oculis cerne-
re, alios omnes populos solummodò
uno.

ANTONII LE DUC
DISSERTATIO

DE

BYZANTINA

VARIOLARUM INSITIONE

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

ANTONILLE DUC

DISSERTATIO

D E

RYZANTINA

VARIOLARUM INICTIONE

ANTONII LE DUC

DISSERTATIO

DE

BYZANTINA

VARIOLARUM INSITIONE.

§. I.

ariolas ex singulari quâdam
aëreæ Atmosphæreæ diathe-
si, tanquàm ex causa, pri-
mùm natas, communica-
to tum suo aliis corporibus contagio,
longè sese latèque inter homines diffun-
dere, notius est, quàm ut pluri-
bus exponam. Quàm fœdo etiàm
horribilium symptomatum apparatu
stipatæ incedant, quotque crudeles
passim strages exerçant, nimis certè

E 5

ali-

aliquandò frequens, tristisque experientia docet.

§. 2. Hominem autem omnem, solum, & semel illis affici *Thomas Willisius* asseruit; rarum, & inusitatum naturæ prædicans eventum, si vel nunquam vel sæpius in easdem quispiam inciderit. Clarus itidem *Diemerbroek* non modò solis hominibus, sed ferè omnibus adeò communes voluit variolas, ut paucos mori dicat, qui vivi ab iis aliquando non tentati fuerint. Princeps sanè Practicorum & Observatorum fidissimus *Sydenham* hoc ipsum testatur, cum Variolas nemini parcere affirmet, cujuscunque demum ætatis is fuerit, nisi priùs hoc morbo laboraverit, non excipiens tamen illos, quos adulterinum variolarum genus, ad hunc morbum nihil attinentium, prius obsederit.

§. 3. Etsi verò nulla tantorum virorum,

um, circa fatalem hanc (ut ita dicam) ominibus necessitatem, qua omnes erè variolis semel ægrotare coguntur, monumenta exstarent; integræ tamen sentes, inevitabilem quasi hanc ipsis competere fortem, fatis, & ultrò comprobarent; raros enim inter *Europæos* aveneris, qui aliquandò dirum illum fectum se passos denegent, rariores erò longe, qui plus semel Variolis laboraverint.

§. 4. Salutis hinc communis interesse videtur, ut apta huic morbo extirpando auxilia inveniat conservatrix illa humanæ incolumitatis, artium omnium, rout hodiè exculta habetur, amœnissima, Medicina.

§. 5. Si tempora spectes, à quibus inter homines variolas grassari extra omnem dubium ponitur, sique Autores, qui de iisdem commentati sunt, recitari audias, certum te dices hæc (§.

4.)

4.) quidem efficacissima haberi, quæque sævissimi morbi non tantum progressum sed & ortum inhibeant: hostamen si lubet, & vacat, perlege: miraberis sanè non aliam Recentiores, quàm vetustissimos in curatione ejus methodum adhibuisse: omnem quippè conatum, omne artis auxilium in hoc unum semper intenderunt, ut variolas ad suppurationem deducerent: magnum se quid præstasse, ægrumque cæcis faucibus orci eripuisse rati, si, quas sibi Natura, dum internum hostem profligare conatur, injurias infert, ipsi suis remediis sæpissimè accelerent.

§. 6. Quam anceps verò sit & dubius methodi hujus eventus, in Malignioribus præsertim variolis, vel inde patet, quod non æquè semper vires pro lubitu moderari Medicus queat: sæpè enim furentis nimium impetum irritus per antiphlogistica compescere tentabis

sæ-

pe languentem nimis incassum per
stimulantia excitare conaberis; æger-
ue interim vitam cum morte com-
mutat; Naturâ nimirum, dum maxi-
mè intenditur, seipsam perimente;
vel eadem nimis inermi hosti suo cede-
re coacta.

§. 7. Sed dabo lubens, Medicum
perventis, irritatæque vitæ furorem sic
prohibuisse, ut ad suppurationem dedu-
ta sint, corpus totum fœdantia, exan-
themata. Ideòne tamen ægrum pericu-
lo vacare, optatoque portu securitatis
confidere credes? Quantum herclè à ve-
ro distas? Ipsum blandientis sanitatis in-
itium; illæ, quas tanto conamine ex-
citasti, pustulæ tristiores longè mox
tecum trahent malorum catervam. Vix
nim purulentâ materie disten-
te aliquamdiu cutem obsedère, quin
necessarium corpori Perspirationem im-
mediant. Sed quæ pessima non hinc
oriun-

oriuntur Symptomata? Nova statim, sed sævissimæ indolis mox accendetur Febris, quæ humores à prægresso fervore febrili jam ultra labefactatos, iteratâ hâc exagitatione pessundat. Sæpè etiam purulenta materies à bibulis extremarum venarum osculis absorbta, & circuitui humorum de novo commissa, prout in hanc vel illam partem à vi vitæ transfertur, varios semper, sed noxios valdè morbos creat. Si ad illam, quæ propria animæ sedes dicitur, quæque revera Functionum Animalium vera est scaturigo, si ad Cerebrum, inquam, determinetur, delirantem illicò, mox & furentem spectabis ægrum: quo quidem casu quid de vita sperandum? si Pulmones, Pneumaticum illud respirationis organum, eadem materia obsederit, impeditum iri mox vitalem humorum fluxum, proximumque ultimum diem ægro,

gro, si causarum vitæ sis peritus, facile prædices. Prohibet, quam mihi in hac dissertatione proposui, brevitatis, nemnes effectus ex illo pure, prout ad varia loca fertur, oriundos simulatim prosequar: liquidò tamen innotescunt iis, qui cujuslibet partis minus edocti, dictam causam illi applicandam concipient.

§. 8. Hæc (§. 5. ad 8.) quidem acriter ingenio perpendens, Celeberrimus *Hermannus Boerhave* (splendidissimum & præcipuum hujus Academiae nomen, Præceptor omni reverentia commendus) aliam Medicis, quàm in variolis sequi deberent, viam indicavit. Cautam ille severamque Sapienciam professus, eam tantùm in morborum curatione Methodum sectatur, quæ in causarum ablatione consistit. Id ipsum ille in variolis tentandum suadet, quæ cum à miasmate venenato (§. 1.) excitentur,
si

si quidem huic oppositum inveniretur, in ipsis incunabulis pessimus ille morbus extingueretur. Hoc verò aliquandò inventum iri solidissimis comprobatur argumentis. Utinam ipse tanto frui posset otio, ut in illud indagaret! quemadmodum nunc Rempublicam Medicam, sic tum omne genus humanum sibi devinciret.

§. 9. Cum tamen nondum detur nobis tam felicibus esse, ut susceptum corpore venenum per antidotum enervare queamus, id saltem ex ejusdem Clarissimi Viri monitu, ad minimam variolosi contagii suspicionem est evitandum, ut id in effectu suo iners reddatur: Quò sanè spectat universalis illa antiphlogistica Methodus quam in suis *Aphorismis* proponit (§ 1393. 4. 5.) idem laudatus, nec sine veneratione unquam nominandus Autor. Hinc etenim noxium illud miasma dissipari pos-

poſſet: omniaque inde oriunda mala præcaveri.

§. 10. Feliciffimo cum ſucceſſu plures ſic curaffe, fide omni digniffimus ipſe teſtatur. Sed talem reverâ requiri in variolarum primo ſtatu Methodum, accurata hujus morbi contemplatio indicat. Neque enim aliud exhibet, perfectâ ejus in dicto ſtatu idea, quàm liquorum velocitatem auctam à ſtimulo inflammatorio. Quis vero Medicorum, in morbo, quem Inflammatorium agnoſcit, Reſolutionis viam negligens, ſuppurationem tentabit? Nemo inquam in Pleuritide v. g. id cogitabit. Quidni igitur idem in variolis fiat? Venenum Varioloſum ex ſeipſo nullam (prout ſenſibus indicare poſſumus) vel ſolidis vel fluidis inferre lætiam, niſi à vita ipſa actuoſum fiat, alibi (§ 37) proponam. Hinc ubi prædictam Methodum illam penitus labef-

factaveris, spes est, vel iners reddi venenum, vel cum eductis humoribus expelli. Bella saltem quæ movisset vita impedies, simulque tristem malorum faciem præcavebis. Solis autem ratiociniis certam hanc Methodum non inniti, verùm experimentis etiam confirmari, præter Celeberrimi dicti Viri testimonia, fidem quoque faciunt casus interdum observati, ubi Medicus ægrum variolis laborare nescius, hancce adhibuit Methodum, illumque incolumem pristinae sanitati restituit.

§. 11. Sed altas nimis in Medicorum mentibus radices egisse videtur præconcepta semel, de antiqua in curandis Variolis Methodo, opinio, quàm ut tam facilè evelli queat; deplorando sanè humanæ infirmitatis argumento, cum deteriora sæpius, dummodo Vetèrum authoritate fundata, sequi malint homines, quàm nova licet rationi & experientiæ congrua.

§. 12.

§. 12. Cum igitur nondum ad debellandum Varioloſum contagium certum detur Antidotum; priſca verò ſuppurationis via periculo ſit ut plurimum plena, & nova Clar. Profefſore *Boerhave* indicata Methodus tam felicibus haud æque undique firmetur ſucceſſibus, ut à prudentiſſimis Medicis recepta ſit, & in uſum revocata; non incongruum fore duxi, ſi Inſititiam Variolarum Prophylaxim paucis verbis hic proponerem, ut ſi Variolas multis effugere non liceat, illas ſaltem ſine discrimine contrahant.

§. 13. Hujus tota virtus in eo eſt, ut inſtillato vulnuſculis quibusdam inſectis varioloſo pure, variolas excitet in iis qui nunquam antea illis laboraverant. Multi operationem illam Transplantationem vocant, alii Inoculationem, plurimi Inſitionem, *Græci* verò hodierni *φιλίασμα* appellant, vo-

cibus nimirum metaphoricè acceptis. Quæcunque ad hanc Methodum, prout *Byzantii* exercetur, proprio experimento pertinere novi, candido animo, & brevi sermone exponam; ut nulla vel minima circumstantia neglecta æque utilis aliis etiam evadat, ac mihi olim profuit. Antequam tamen id peragam, pauca circa Locum, ubi primùm Inoculatio celebrata fuit, disserere fert animus.

INSITIONIS HISTORIA.

§. 14. **F**erunt nonnulli, *Asiaticis* quibusdam Gentibus, ut *Circassis* & *Georgianis*, à vetustissimis etiam temporibus usitatam fuisse hanc operationem, quod ut negare non auserim, utpotè qui nunquam Regiones illas perlustraverim, sic certus affirmare possum *Thessaliæ* toti vulgarem illam
lam

lam hoc tempore esse. *Theffala* reverà mulier Religioni *Græcæ* addicta, è patria *Byzantium* profuga, prima ejus in Amplissima urbe experimenta cœpit. Vafra quidem illa & astuta, ut ignaris hominibus magis artem suam commendaret, arcanum hoc summum, nulloque pretio persolvendum, licet in patria sua commune, sibi tantum à B. Virginis Fano revelatum prædicabat: utque fidem dictis adderet, nunquam nisi cruciatim vulnuscule, (quæ mox infligenda dicam) excitabat; verba quædam etiam submissa voce in speciem Religionis (quasi propitium sibi Revelatoricis numen invocaret) inter operantium insufurrabat: cereos insuper binos seriò semper à singulis, quibus variolas inoculaverat, expetebat; asserens se illos in patriam mittere, ut ante aram Virginis arderent: sed hæc sanè non nisi pud ignaros, pondus habebant. Hinc

utcunque illa mysterium suum
 in initio prædicaret, seque Divino nu-
 mine afflatam diceret, rarò quidem,
 nec nisi inter vulgares homines artem
 suam exercere potuit: diu quoque sic
 tecta, & inter humiles duntaxat serpen-
 do progessa foret, nisi lethaliter anno
 quodam grassantibus Epidemicis vario-
 lis, à nobilioribus etiam quibusdam
Græcis, ut in filiis suis operationem
 tentaret, vocata fuisset: felicem enim in il-
 lustri exemplo mirati eventum, unanimi
 ferè consilio *Græci* omnes inoculatio-
 nem in usum revocarunt. *Armeni* etiam,
 (quorum ingens est numerus in vastis-
 sima urbe) felicitate successus excitati,
 id ipsum fecere; tandemque & *Euro-
 pæi* omnes (qui *Franci* communi voce
 appellantur,) ad idem consilium
 adducti sunt: sic ut à plurimis annis
 passim & ubique apud omnes Christia-
 nos *Byzantii* degentes, sine ullâ formi-
 dine,

dine, & fauſto ſemper cum eventu inoculatio exerceatur. Omnes autem hi mulierem dictam, ut inoculationem inſtiteret, adhibebant, & ab illa etiam in me celebrata eſt: hinc Methodum ejus, & cautelas, quas obſervabat, aperiam.

VARIOLAS INOCULANDI

METHODUS.

§. 15. **Q**uicumque variolas vult ſibi per inoculationem excitare, ille quo tempore id peragat, attentus animadvertat: non enim omne *Græcæ* illi Operatrici in *Byzantino* climate aptum ad hanc inſtituendam judicabatur tempus: ſed hyeme tantum nec non autumno interdum illam exercebat. Cur autem non æque *Vernalis* tempeſtas conduceret, nulla quidem ratio indicat; ejus quippè placida tem-

peries benigniores excitatura videretur variolas; in hac re tamen potius experimentis acquiescendum crediderim, quam vitam alicujus in discrimen jacere. Ætas peniciosissima illi habebatur, quod non mirum erit ei, qui variolas populariter grassantes illo anni tempore sævissimas, & maxime periculosas esse ex praxi novit.

§. 16. Utcunque alii velint mulierem illam nullo habito discrimine operationem suam celebrasse in utroque sexu, & variæ ætatis, ac Temperiei hominibus; illam tamen Subjectum, in quo inoculatio instituenda erat, accuratè distinxisse pro comperto affirmare possum. Quod ad sexum, non ad eò ingentem admittebat differentiam; viris tantum (ubi cætera fuerint paria) strictiorem diætam præscribebat. Ætatem verò ad eò considerabat, ut infantibus duntaxat, & pueris excitaret per

artem ſuam variolas : in adultis nonniſi coactam ſe id præſtare dicens : per multiplicem edocta experientiam hos longè peioribus conflictari ſymptomatibus ; nemo quamvis & ex illis per inoculationem ſit mortuus. Nec minus ſe cautam circà varia hominum Temperamenta gerebat. Robuſtis , calidis , & Plethoricis rarò , nec ſine timore , inſitionem inſtituebat , hâcque ſemper cum regula , ut qui repletioris eſſent habitus , corpus antea evacuarent ; qui fortioris compagis , hanc prius debilitarent ; qui calidi nimis , ii per diluentia & laxantia moderatam acquirerent temperiem. Cacochymicos verò , & eos qui aliis morbis detinebantur , aggrediebatur ſponte nunquam , pulchre fanè monens , eos prius à ſuis morbis curandos , quam ut de novo acquirendo ſint ſolliciti.

§. 17. Si unquam ulla , hic certè ſum-

ma rerum non naturalium habenda ratio; in victu præsertim strictissimum observandum est regimen. Solebat *Græca* mulier non tantum peractâ illa operatione, sed pluribus antè illam diebus omnem carnis cujuscunque usum rigo-rosissimè vetare, quodque mirum in hisce regionibus videbitur, jusculum etiam ejus, utcunque tenue, nunquam inoculatis concedebat; cujus quidem rei causa est, quod omni tempore non à Medicis tantum, sed ab idiotis observa- tum sit ibidem, omnium rerum putrescentium usum noxium valdè esse in omni calido morbo; vel & in illis pe-riodicis Febris, quæ ab Alkali or- tum habent: constat sanè vulgari expe-rientiâ, neminem qui jam per 40 dies sit liber à tertiana ovum unum comedere, quin in tertianam iterum incidat. Le- via hinc illa dabat decocta ex farina-
ceis

ceis pro cibo, & leguminofas herbas. Pro potu tenues ex hordeo ptifanas, Vini verò & omnium ſpirituoforum hauſtum ut lethalem prohibebat. Hæc diæta utcunque aſtera nimis, inoculatis tamen religioſè ſervanda eſt, triſtiſſima enim aliquando neglectæ hujus regulæ viſa ſunt exempla.

§. 18. Quod aërem ſpectat, talem illa ægris ſuis concedebat, qualem ex præjudicio omnes in variolis requiri contendunt, calidum ſcilicet, quem variolarum eruptionem promovere putant. Fenêſtras hinc omnes non tantum, & januam, ſed minimas quaſque rimulas tam accuratè claudendas curabat, ut nullus aëri novo in cubiculum (per ignem ſatis antea calefactum) accessus daretur. In tali verò hypocauſto quietam vitam degere ægrum jubet à primâ inoculationis die ad quadageſimam uſque, nullum ante

te id tempus ex eo permittens disces-
sum. Hanc ipse Methodum à sanâ
ratione multùm aberrantem, tantùm
abest ut approbem, quin potiùs, ut perni-
ciosam, multorumque malorum causam
damnare, (ex monitu Celeb. *Boerha-
vii*) consuevi. Aër etenim ille ità tùm
calefactus, in eodem semper loco de-
tentus, rarefcens hinc, & variolosi cor-
poris exhalationibus prægnans, quid
boni, precor, præstare posset? an non
potiùs hinc suffocatio timenda esset?
vel & peior malorum series ex morbo-
sa, & corruptâ atmosphærâ? sed si calorem
tam necessarium ad promovendas va-
riolas credant, cur calidâ æstatis tem-
pestate, maximé illæ sunt periculosæ?
si verò propter calorem noxiam æsti-
vam temperiem variolosis agnoscant,
cur eundem calorem in media hyeme
ægris illis adhibent? Meritò sanè hinc
susplicandi locus, non aliam ob causam,

pejùs aliquando ſe habere eos, qui cæterùm ex temperamento, ætate, & reliquis requiſitis, ut placidè variolas contrahant, diſpoſiti videntur.

Audivi eſſe, qui velint ægrum ſtatim lecto damnari: id nemo *Byzantii* ſe vidiffe dicat: ipſe non antè quartum diem, quo ægrotate cœpi, me lecto compoſui; eumque deſerui, quamprimum matureſcentibus puſtulis nullo jam malo detinebar.

§. 19. His ita prædiſpoſitis optima & idonea ad inoculandas variolas materia inveniri debet. Sumitur illa ex pure *Variolarum*: & in eâ eligendâ hæſce dicta mulier cautelas adhibebat.

(a) Pus illud non ex quocunque *Varioloſo*, ſed ex eo duntaxat, qui variolis populariter graſſantibus correptus ſit, elici debet. (b) Æger, ex quo pus illud ſumitur, *Variolis* quas diſtinctas appellant, non confluentibus, laboret,
opus

opus est, (c) curandum semper, si quidem fieri posset, ut æger ille non adoleverit. (d) observandam etiam an ipse æger alio quodam morbo laboret, quibusve crucietur malis, cum variolis ægrotat; si graviora quippe vexarent illum symptomata, nunquam inde excipiendus variolosus fomes. (e) Variolæ, ex quibus pus eliciendum, jam ad maturitatem, seu suppurationem conversas esse, oportet.

Ut autem pus illud sibi compararet *Græca* Operatrix, acu ferrea, vel argenteâ vulgaris formæ, apicem variolæ binis prioribus digitis comprehensæ, pertundebat, leviterque pustulam comprimendo expressum contentum pus in subjectum vasculum instillabat. Solebat verò eas tantùm variolas sic pertundere, quæ extrema quatuor corporis occuparent. Vasculum tum benè repletum operculo quodam, & sinu suo
fo-

totum ſecum gerens ad eum, cui inſitionem inſtitutura erat, quam citiſſimè properabat, curans nimirùm, ne per interpoſitam moram materies illa iners reddita, minus quoque operationi idonea fieret; hinc nunquam ultra 12 dies illam ſervare ſolebat.

§. 20. Illi jam præſens Operatrix, paucas, ut dixi (§. 14.) preces fundit: cum acu ferreâ octo vulnuſcula totidem corporis partibus ſucceſſivè infligebat. Primum quidem ſummæ fronti ad viciniam capillorum, eò præciſè loci, qui utraque ejus extrema æqualiter interjacet: alterum mento, bina ad utramque genam illi earundem parti quæ zygomati proxima eſt. Totidem etiam quatuor extremis inurebat vulnera, ſuperioribus nimirum, bina propè metacarpum, & duo pariter infimis non procul à metatarſo. Hæc vero hoc ordine ſemper excitabat, ut in facie

cie crucis effigiem, in artubus Redemptoris plagas referrent, hoc sibi etiam injunctum in revelatione contendens, quasi sanè ex tali vulnusculorum dispositione, non verò à causis aliis physicis successus insitionis penderet. Mihi sex tantum loca pertundenda curavi, nullam pedibus inferri passus læsionem, sed non ideo minus feliciter variolas contraxi.

In inferendis hisce vulneribus, acum, parti in situ plano spectatæ sic adigebat, ut obliquè, non verò ad normam in eam penetraret, tum acum ipsam sursum elevans imposita integumenta vi facta lacerabat, eamque hærentem adhuc cruentæ plagæ in gyrum circumrotabat, ut major continui solutio fieret.

Mirum sanè Doctos alias viros, qui de Inoculatione scripsere, dixisse: in musculis potius, quàm in carnosissimis locis

locis excitanda eſſe hæcce vulnuſcula; quid enim per carnoſas partes intelligant, cùm à muſculis illas diſtinguunt, me neſcire fateor; non aliam enim Recentioribus Anatomicis carnis nomine indigitari ſubſtantiam præter muſcularem, in confeſſo eſt apud omnes. Hinc male quoque ſe expreſſiſſe videtur, qui carnoſiora pungi vult loca; quippe nunquam tam altè penetrat acus, ut muſculos tangat, præſertim ſi ad mentum & ad brachia fiat operatio; ſola enim cutis cum pinguedine, & cuticula vulneratur: hinc illos voluiſſe crediderim, vulnera illa inſtituenda eſſe, ubi craſſior eſt panniculus adipoſus: quod revera egregium monitum eſt, ne vas quoddam, aut tendo in pertuſione lædatur.

§. 21. Dolor vix ullus in hac operatione ſentitur, ſi quidem ex me de aliis judicare liceat: nec mirum fanè;

G . cum

cum tam parva læsio tam celeriter par-
ti non nimis nervosæ inferatur. San-
guis statim ad guttas aliquas effluit, sed
mox sponte suâ sistitur, extremis nimi-
rum & minimis tantùm vasculis leviter
læsis.

§. 22. Tum fomitem variolosum
(detecto vasculo, quo continebatur)
eâdem illâ acu, qua vulnera excitave-
rat, in pertusa loca instillat, intrusam-
que materiem eodem instrumento in
ipso vulnere quàm accuratè commo-
vebat; ut per omnem vulneris ambi-
tum, secretosque ejus recessus materia
sefe insinuaret: hujus verò non nisi una
vel altera guttula ad quodlibet vulnus-
culum intruditur. Quo in singulis
vulneribus peractò, hæc vasculo quo-
dam concavo operiebat: adultis, in illis
tantùm partibus, quas vestes tegunt, ne
scilicet ab illarum attritu materies aver-
teretur: junioribus verò ubique, ne
ma-

manibus pertusa loca scalperent, fomitemque dissiparent; tumque superinductâ fasciâ partes ligabat. Mihi tantum manus hoc apparatus ornatae fuere: qui tollitur ubi pus instillatum jam exsiccatum in vulnere apparet.

§. 23. En simplicissimam Methodum; quâ mulier illa utens, fausto semper eventu in millenis hominibus *Byzantii* variolas excitabat: in qua describenda cum ne vel minimam circumstantiam mihi notam omiserim, tædiosus fortè quibusdam videbor, qui ex minimis maximos sæpè pendere successus, ignorant. Id ipse eo animo feci, ut si aliquandò apud alias gentes eadem in usum revocanda foret, ex cognitis omnibus hisce cautelis, agendi etiam regulas juxtâ Regionis diversitatem sibi construerent. Notus est *Byzantii* Medicus, qui hanc operationem celebraturus, præscriptas in victu, & cæ-

teris negligendas prædicans, pessimè sibi institutam in quibusdam insitionem cessisse, acerrimè doluit.

§. 24. Hisce jam positis circa operationem, videndum nunc paucis, quo tempore, quibusve cum symptomatibus variolas suscitet insertum per insitionem intrà corpus variolosum venenum.

TEMPUS ERUPTIONIS IN INSITITIIS VARIOLIS.

§. 25. **N**on unam omnibus, sed variam diversis hominibus contingere naturam, norunt omnes, qui vel mirabiles in facie hominum occurrentes varietates attenti notarunt. Quælibet enim pars faciei similis licet dicatur alteri parti alterius hominis, nunquam tamen perfectè illi responder: unde & harum omnium partium aggrega-

ga-

gatum totum quoddam efficit, vultum ſcilicet, qui etſi aliis ſimilis appareat, in multis tamen ab iisdem differt. Quod autem in externis oculus ipſe videt, id ſane in internis longè magis obtinere Medicina demonſtrat: ſolidis equidem & fluidis omnes conſtamus; immenſum tamen aliquandò unius hominis ſolidorum compages ab alio diſtat. Hinc tamen eſt, quod eadem corpora in iisdem licet circumſtantiis à binis hominibus aſſumta, rarò intrà idem tempus effectus ſuos edant: variis ſcilicet potentiis variè in idem Objectum agentibus. Binos ſpecta *Bacchi* ſacra celebrantes, unus citius altero temulentus evadet. Id ipſum revera patet in iis, quibus excitatæ ſunt per inoculationem variolæ; una enim licet omnibus adhibita Methodus fuerit, non eodem tamen tempore omnibus erumpunt. His etenim ipſâ primâ die, aliis ſecundâ, tertiâ aliis, G 3 quar-

quartâ, quintâ, sextâ, vel & aliis septimâ efflorescunt: hâc tamen semper sub distinctione, ut quibus citius apparent, illis etiam sint peiores; quibus serius, illis mitiores: hinc quæ septimâ tantum die emergunt omnium sunt mitissimæ. Quibusdam nullæ novæ exsurgunt variolæ, sed sola insitionis loca in exanthemata abeunt; qui tamen nunquam variolis epidemicè grassantibus correpti fuere. Semel accidisse fertur, ut ex communicato per inoculationem contagio nullæ apparuerint variolæ; merito tamen credere quidam, quod cum esset infans, qui passus erat operationem, materiæ insertionem impediverit. Hic postea variolis epidemicis laboravit; sed notandum, inflicta etiam ipsi vulnuscule immutata mansisse, nec abiisse in pustulas.

Mihi quarto die apparuerunt variolæ.

Videnda nunc sunt quæ in infititiis variolis occurrunt,

SYMPTOMATA.

§. 26. **P**rouit discrepant Eruptionis tempora, sic quoque differunt, quæ in diversis hominibus ex Infititiis variolis symptomata profluunt; longe tamen mitiora sunt omnibus, quam in epidemicis variolis. Prosequar verò illa juxta integrum morbi decursum.

In primo morbi statu, cum nimirum recenter susceptum contagium naturam irritat, aliquis subindè horror & rigor corripit corpus; mox humorum circumeuntium, sequitur turbauctaque velocitas, sed rarò nimia, aut violenta. Dolor quidem ut plurimum occupat caput, sed levis; rarò sese per

reliquas partes extendens. Ille autem dolor qui circa scrobiculum cordis in vulgaribus variolis sentitur, quique fere Pathognomonicum est variolarum signum, nunquam in Infititiis observatur. Molestum etiam illud, ægrosque adeò vexans symptoma, Anxietas scilicet, (imminentis ut ita dicam mortis sensus, ab auctâ cordi resistantia) nunquam fere ægros inoculatos affligit. Paucissimi (nullos dixerim) nauseam patiuntur, & vomitum. Epilepticos insultus infantibus accessisse hæcenus nemo vidit.

Me quidem ad tertii diei initium levis capitis dolor corripuit, mox febris accensa est; noctu leviter deliravi, quarto verò, apparentibus pustulis, optimè habui.

Egregiè autem notatum video in Epistola Dn. *Emanuelis Timoni* ad Nobilissimum, & Doctissimum Dn.

Wood-

Woodward, anno quodam cum immaniter grassarentur *Byzantii* confluentes ex Epidemia Variolæ, eos etiam qui inoculationem passi erant, gravioribus affectos fuisse *Malis*: cujus rei nullam licet rationem addat, id tamen à deteriori contagio necessario ab illis Variolis suscipiendo fluxisse satis evidens apparet. Contagii enim indoles prout mitis, vel acerba est, variè sanè agit.

Notatu etiam maximè dignum est, omnes illos qui pleni erant habitus, vel quorum compages valida est, vel & qui calido temperamento præditi erant, longè plus & pluribus cum symptomatibus hoc morbi decursu ægrotavisse. Id reverà mihi constitit in Puella nobili per affinitatem mihi conjuncta, quæ 17. ætatis suæ anno, ubi ultimum incrementi punctum attigerat, hincque primam collegerat Plethoram,

timens ne grassantibus corriperetur Variolis, inoculationem sibi instituendam curavit: gravissimè illa laboravit, cum ingenti Febri, atque delirio: summo quoque capitis dolore torquebatur.

§. 27. Absoluto hoc morbi statu, quem contagii jure optimo vocat Celeberrimus Prof. *Boerhave*, parva hinc & inde apparent rubicantia quædam puncta, quæ sensim augentur, tument, & Variolæ fiunt: Hæ ut plurimum benignissimi sunt genii: spectantur enim magnæ, à se invicem distantes, numero ut plurimum paucæ: quibusdam decem, viginti aliis, aliis 30 contingunt, raro 100, rarissimè ad 200 accedunt. Mihi tantum sexdecim erupere: binæ ad faciem, reliquæ per pectus & dorsum dispersæ. In dicta verò Domicella tanto quidem erant numero, ut corpus ferè totum in-

tc

tegrè fœdarent.

In hoc Morbi statu, qui Inflammatorius eodem authore dicitur, nulla ferè sunt iis, qui variolas tam paucas, & mites habent, symptomata: utpote quæ in epidemicis variolis ab inflammatione generali cutis, impeditisque hinc circulatione & Perspiratione pendent: In infititiis nulla cutem obsidet talis inflammatio, hinc nec nova sequi potest Malorum syndrome.

Si verò & in Infititiis Variolis tam numerosa corpus occupent exanthemata, eadem ferè spectantur & in his symptomata, ac in confluentibus, cum similes causæ similem semper producant effectum: mitiora tamen illa sunt in Infititiis, quia variolosum virus mitius est illis.

Nobilis illa puella quæ tam copiosas ex Infitione variolas habuerat, pessimè se hoc in statu habuit: Febri enim iterum

rum summâ, delirio, anxietate, & similibus symptomatibus correpta fuit.

Ipse, cum tam paucis pustulis ornarer, nihil horum passus sum.

§. 28. Infititiæ Variolæ felicissimè ad suppurationem deducuntur; sæpè etiam per resolutionem quasi disparent, quod duntaxat accidit iis, quæ mitissimi sunt genii. Ubi suppurantur, candidæ primò apparent, mox sensim flavescunt, & exsiccata tandem non in lemas coriaceas, nec in densas crustas abeunt, sed sub levis squamulæ forma excidunt.

Tempus quo suppuratio peragitur differt pro ratione primarum periodarum: sed lentissimè ferè semper ubi mitissimæ sunt variolæ. Exsiccationis tempus pari ratione differt.

Hic etiam si paucæ sint & mitiores variolæ, absunt omnia illa sympto-
ma-

nata, quæ in tertio hoc statu in Epidemicis apparent. Nec mirum, cum nullum ferè pus, nullæ crustæ ambitum corporis obsideant. In numerosis tamen variolis plerumque & illa sequuntur, ut contigit dictæ puellæ.

§. 29. Materia, quam pustulæ illæ infititiæ continent, verum perfectumque pus refert: blanda enim, non acris, alba, spissa, cocta, & æquabilis est; sic ut mirari subeat materiem illam faniei similem dici quibusdam. Hanc utcunque optimis hisce dotibus præditam nunquam ad infititionem mulier illa adhibet: an jure, nescio; magis sanè videtur idonea infititioni, quam quæ à vulgaribus variolis sumitur.

§. 30. Deciduis variolarum squamulis nulla remanent stigmata vel foveæ; sed plana, & æqualis spectatur cutis, quam pustulæ obsederant: rubet tamen ut plurimum per diem unum vel alterum

rum. Summum reverà hoc est sequiori sexui beneficium; Formam enim suam hinc non læsum iri certò scire possunt.

§. 31. Pertusa in Insitione loca solent ut plurimùm eadem apparitione qua variolæ in pustulas abire: aliquando statim exsiccantur, variolis tamen per reliquum corpus erumpentibus; sic vulnusculum quod mento mihi inflictum fuerat, arefactum est. Accidit interdum sola insitionis loca tumere, inflammari, & in variolas mutari, nullo alio surgente exanthemate, sæpe inoculationis loca in magna apostemata excrescunt, quæ ingentem puris copiam effundunt, diuque etiam disparantibus variolis perdurant: nonnunquam etiàm inflammantur, tument, & acutos dolores creant: quæ omnia vel ab acu, acri quodam afflatâ, vel à contagio diriori in parte hærente, vel à lo-

co pertusionis, ut si nervis & tendinibus intertextus; vel à modo vulnerandi accidisse reor. Hinc etiam sæpe hæc mala ad pedes spectantur.

Ex vulneribus faciei meæ adactis tria in pustulas conversa sunt: fronti verò inustum omnium fuit maximum, hinc & stigma reliquit hodie quoque spectandum.

§. 32. Ubi jam exsiccatae pustulae exciderunt, integra fruitur salute æger, estque liber à timore variolas contrahendi.

Hæc autem sunt omnia illa (§. 26. ad §. 31.) symptomata quæ hæctenus observata sunt in Insitionis variolis occurrere; quæ si conferas cum iis quæ in vulgaribus spectantur, levissima merito judicabis. Felicissimè autem semper exulta fuit hæc Methodus *Byzantii* jam antè 40. annos. Eodem illo quo insitionem passus sum anno.

(1713)

(1713.) sex millia hominum se inoculasse dicta mulier retulit; nulli tamen eorum funesti quid accidit, sed omnes à sic contractis variolis feliciter evasere. Narrat D. *Timonius* invaluisse semel rumorem binos infantes ex insitione occubuisse, sed examine facto illos plurimis aliis morbis ægrotasse deprehendit.

§. 33. Nemo hæctenus, qui variolas per inoculationem contraxit, iisdem amplius laboravit, etsi epidemicè grassarentur: idque non unius, sed 40. annorum experientia *Constantinopoli* confirmat; sed quod mirum est, ii quoque, qui duntaxat unam variolam ex insitione, vel solo pertusionis loca in pustulas mutata, habuere, nunquam hoc morbo amplius affecti sunt. In me (qui 16. tantum pustulas acquisiveram) jam ante 9. annos Inoculatio exercita fuit: ab eo
tem-

tempore ſæpius amicos variolis affectos inviſi, & nondum illas de novo contraxi.

§. 34. Dignum ſane, qui memoretur, caſum judico puellæ cujuſdam, cui prudens mater inoculandas variolas curaverat: illa unicum duntaxat pertuſionis locum tumidum, inflammatum, & varioloſum habuit; cæterum nullam ſenſit ægritudinem. Timuerat mater effectu ſuo vacuam in illa fuiſſe inſitionem, hinc operationem iterari poſt annum juſſit, ſed nulla tum etiam apparuit puſtula, & loca pertuſionis ilico exſiccata ſunt, neque in Variolas abiire. Licet illa jam a tot annis varioloſas conveniat, nondum variolis correpta eſt.

§. 35. Celebrata etiam fuit inſitio in hominibus, qui olim epidemicè graſſantibus variolis laboraverant, ſed pari

H

cum

cum successu ac (§. 34.) nullæ enim repul-
 lularunt Variolæ : certo sanè argumen-
 to naturam varioloso veneno semel as-
 suetam, non amplius ab eo male affi-
 ci. Hisce vero positis, circà Historiam,
 Methodum, symptomata, & eventum
 insitionis, operæ etiam pretiùm erit
 paucis inquirere. 1°. in modum quo
 variolas excitat intrusum intrà corpus
 variolosum contagium 2°. cur hinc be-
 nignæ semper & sine periculo Variolæ
 prodeant. 3^a. tandem, cur nulla inurant
 stigmata.

§. 36. Ut pulchrum & utile rem
 Physicam certis & indubiis experimen-
 tis illustrare ; sic turpe & perniciosum
 recenter observato effectui luxuriantis
 tantùm ratiocinii vi causam assignare.
 Id tamen passim & ubique præstant,
 qui Philosophi nomen venditantes, in-
 dignum se putant aliquid in rerum na-
 tura geri, cujus nequeant rationem
 dare:

are: ſi verò quæ proferunt, omni affectu & præjudicio liber, attentè perendis, à rei veritate aliena, minimè um naturâ convenire reperies: non nim illi omnia quæ in dato effectu ſpectanda ſunt accurate perpendunt, ſed unum quid, alteri phænomeno non obſimile arripientes, huic ſtatim eandem cauſam attribuunt. Id reverà & circa Inoculationem contigiſſe, noſcunt qui de ea conſcriptos tractatus perlegerunt. Videntes illi ex ſore varioloſo venis inferto, febrim & mox variolas oriri: huic illud Fermentationi, & exanthemata deſpumationi aſſimilarunt, remque acu ſe tetigiſſe putant. Ridebit hos ſanè qui ex Chemicis novit Fermentationem nunquam niſi quibuſdam Vegetabilibus contingere, ejuſque effectum ſemper eſſe vel ſpiritum inflammabilem, vel liquorem acidum: hinc diutius non

immorabor in hac confutandâ sententiâ. Eiusdem farinæ sunt quæ alii de Effervescentia, Ebullitione, & mutata figura globulorum sanguinis protulere. Ipse autem contagium variolosum non aliter quam ratione stimuli fortè agere exindè suspicor, quod ipsum solidis partibus applicatum nullam illis labem imprimat: mistum verò sanguini, ut experimento factò potuit, nullam in sanguine mutationem creat, quatenus perspicacissimi oculi observarunt.

§. 37. Ut vero pateat cur variolæ epidemicæ grassantes sæpè cecidant, Infititiæ verò nunquam; observandum epidemicas lethales esse vel in primo morbi statu; vel in inflammatorio, & subsequente suppuratorio. Necant in primo, quia acre nimis, acerbum, & pestiferum ferè contagium ingentem nimis excitat febrim, quæ ægrum pessundat: sæpè tamen

men mors & in eo contingere potest, etsi contagium non ita fuerit perniciosum, sed vires vitæ magnæ sint, quæ se ipsas destruunt. In infititiis Variolis mitissimum semper adhibetur contagium: ægri verò ut plurimum juniores sunt, nondùm adulti; & si robusti, corpus per diætam & medicamenta ita disposuere, ut non magna movere possit bella.

Interimunt communes variolæ in aliis periodis, ubi toto corporis habitu pustulis obfesso Perspiratio inhiætur, circulatio prævertitur, & pus absorbetur; hæc verò in infititiis occurrere nequeunt, cum paucissimæ plerumque sint numero.

§. 38. Nulla tandem inuruntur cuti stigmata; quia materies pustularum, blanda est, non verò acris: sæpè etiàm quia sine suppuratione disparent inoculatae variolæ.

F I N I S.

... in eo contingere potest
... non in tantis partibus
... sed vix vix magna sunt que
... in istis deficiunt. In istis vero
... in multitudine semper adhibetur con-
... xit vero ut plurimum iuris-
... non sunt, non sunt adhibere
... per quodammodo medicamentis in
... ut non magis moveat pas-
... in istis.

Incertum est communis vitiole in
... ubi toto corpore habita-
... in istis. In istis
... et per ab-
... hoc vero in istis occur-
... cum partibus ple-
... in istis.

... in istis
... in istis
... in istis
... in istis
... in istis
... in istis
... in istis
... in istis

B. I. N. I. S. T. A.

